

FƏRİDƏ HACİYEVA

BAĞIŞLA,
VƏTƏN,
BAĞIŞLA

*Azərbaycanın müstəqilliyi
uğrunda şəhid olan vətənin
qeyrətli övladlarına ithaf edirəm*

“Adiloğlu” nəşriyyatı
BAKİ-2004

Az

F 61

Redaktoru: Elmira Fərruxzadə

F 61 Fəridə Hacıyeva. Bağışla, vətən, bağışla.
Bakı, “Adiloğlu” nəşriyyatı – 2004, 218 səh.

Topluya müəllifin son illərdə yazdığı ağrılı-acılı şeirləri və «İtirilən yurd yeri» adlı pyesi daxil edilmişdir. Şeirlərin əsas mövzusu Vətənə torpağa sonsuz məhəbbət, itirilən torpaqlarımızın, şəhid olan övladlarımızın dərdi, elindən, obasından ayrı düşənlərin vətən həsrəti və bu dünyadakı haqsızlıqlardır.

H 4719121974
121-2004 sifarişlə

© F.Hacıyeva

VƏTƏNƏ BAĞLI POEZİYA

Ədəbiyyat tarixində hansı mövqedə dayanmasından, istedadının ölçüsündən asılı olmayaraq hər bir bədii düşüncə sahibinin təbiətə və cəmiyyətə yalnız özünəməxsus yanaşma tərzini və sevdiyi mövzuları olur. Bu meyarla yanaşırsa, şairə Fəridə Hacıyevanın ən çox sevdiyi və bütün ruhuyla bağlı olduğu mövzu Vətəndir. Şairənin oxuculara təqdim olunan yeni poetik toplusuna «Bağışla, Vətən, bağışla» adını seçməsi də bu mənada təsadüfi səciyyə daşmır.

Şübhəsiz ki, Azərbaycan poeziyasında Vətən mövzusunda yazılmış şeirlərin təkrarsız nümunələri mövcuddur. Vətənlə bağlı yazılmış şeirlərin ümumi mənzərəsinə baxılırsa, burada bütöv halda Azərbaycanın təkrarsız gözəlliklərindən, yurdumuzun igid, qəhrəman övladlarından, tariximizin şərəfli səhifələrindən poetik bir dillə bəhs olunur. Lakin Fəridə xanımın şeirlərini başqalarından fərqləndirən ən mühüm cəhətlərdən biri onların içində yaşadığımız zamanın ruhunu əks etdirməsi,

ağrı, əzab və sızıltıları bizə tanış olan dərd və faciələrə köklənməsidir.

Fəridə xanımın şeirlərini səciyyələndirən digər bir cəhət onun özünəxas müşahidə qabiliyyətilə şərtlənir. Bir çox istedad sahiblərinin görmədiyi, yaxud görüb də bir elə əhəmiyyət vermədiyi fakt və hadisələr onun şeirlərində poetik obraza çevrilir.

*Ürəyimin yüz ağrısı dil açıb,
Həsrətə bax, yol boyunca əl açıb,
Yuxulardan lələ köçüb, el qaçıb,
Öz yurdumnan aralıyam, aralı.*

Fəridə xanım yaşadığı cəmiyyətdə hökm sürən haqsızlıqlara dözə bilmir. O, ətrafında baş verən eybəcərlikləri görmədiyi, haqqın, ədalətin ayaqlar altına salındığı dünyada xəyalən özünə bir «dünya» qurub yaşayan Aşıq Veysələ həsəd aparır. Gözü görə-görə özünü görməməzliyə vuranlarla barışa bilmir.

*Gözüm baxır,
sağa-sola,
Solum belə, sağım elə.
Bir işə bax,
gözüm baxır
haqsızlığa baxa-baxa
kor olmağa.*

Fəridə xanımın şeirlərində yadellilərin əlilə parça-parça doğranaraq hər tikəsi bir vəhşi caynağında fəryad edən Azərbaycanın acı, kədərli mənzərəsi bütün gerçəkliyi ilə canlanır.

O, Vətənin qeyrətli övladlarını azadlıq savaşına qoşulmağa, tarixin yaralarını sağaltmağa çağırır. «Həsretin daşını tökmüşük daha» adlı şerində şairəni narahat edən əsas məsələ Azərbaycanın bölünməsinə, Vətənin ikiye parçalanmasına olan biganəliyin gündən-günə güclənməsidir:

*Düzlərin laləsi biçilib, nədi,
Coşan şəlalələr içilib, nədi,
Dağlar da gözümdə kiçilib, nədi,
Ay Allah, bu nə çən, bu nə dumandı?!*

*Ay ellər, Araza nəğmə qoşan yox,
O eldən bu elə eh... qovuşan yox,
Gələnnən-gedənnən heç soruşan yox,
Bilmirəm, kim kimdən imdad umandı.*

Fəridə xanımın şerlərində ictimai ahəng lirik ovqatı üstələyir. Şairənin zahirən lirik təsir bağışlayan şerləri də ictimai rəng və çalarlarla yoğrulmuşdur. Bu ordan qaynaqlanır ki, müəllifin yaşadığı və mənsub olduğu cəmiyyətdə baş verən sosial-siyasi hadisələr onun lirik ovqatını büsbütün cilovlamış, başqa bir səmtə yönləndirmişdir.

Müəllifi narahat edən məsələlərdən biri də xalqımızın öz elində özgələrə möhtac olması, özünü unudaraq yadların havasına oynaya-oynaya yadpərəstlik mərzinə tutulması, milli mədəniyyətindən, əxlaqından, ənənələrindən uzaq düşməsi və nəticədə özünə qarşı çevrilməsidir.

Nə firəngə, ingilisə qul ol sən,

Ana dilin düzüümündə qurul sən,—

deyən şairə bu cür hallara kəskin etirazını bildirir.

Fəridə xanımın dili sadə, oynaq və axıcıdır. Şerlərin ruhuna hopmuş həzinlik əsas üslubi keyfiyyət kimi səciyyələnir. Onun əsərləri oxucunu Vətən və millət haqqında düşüncələrə çəkir, səfərbər edir.

Fəridə xanımın kitaba daxil etdiyi əsərlərin içərisində poetik örnəklərlə yanaşı, «İtirilən yurd yeri» adlı dramatik nümunə də diqqəti çəkir. Pyesdə erməni cəlladları tərəfindən işğal olunmuş torpaqlarımızın nisgili, həsrəti, son illərdə yaşadığımız faciələr əsas məqam kimi qabardılmışdır.

Şübhəsiz ki, Fəridə xanım ən gözəl əsərlərini hələ bundan sonra yaradacaqdır. Kitaba toplanmış poetik örnəklərin ümumi ovqatı bunu söyləməyə əsas verir ki, şairənin yaradıcılıq dünyası daim təzələnməkdə, yeni-yeni çalarlar kəsb etməkdədir.

Vaqif Sultanlı

filologiya elmləri doktoru, professor

MÜƏLLİFDƏN

Qarşında günahkar bir övlad kimi diz çöküb,
baş əyirəm. Sığınıb ağuşuna, ürəyimin yangısı,
könlümün hıçqırıqlarıyla bağışla deyirəm Vətən,
bağışla! Səni qoruya bilmədim. Nər cüssəli
dağların, yamyaşıl yamacların, laləli düzlərin,
səfalı meşələrin düşmən tapdağı altında qaldı
Vətən!

Haqlı sözümü haqsızlar saymadılar. Mənə
həmdəm, sirdaş olan dumduru nəğmələrim idi.
Səni sevməkdən savayı əlimdən nə gəlirdi ki...

Neyləyim, qoruya bilmədik səni. İl ötdükcə
dərdim üstələnir.

İlahi, ulularımızın ruhu mənə dinclik vermir.
«Qarabağın şikəstəsi» ürəyimin döyüntüsünə
dönüb, elə hey döyünür sinəmdə. Hərdən mənə elə
gəlir ki, Üzeyirbəyin «Sənsiz»idi ölməz
sənətkarımız bülbülün ifasında Şuşanın əzəməti,
qocadan qoca dağlarında nalə çəkir! Əks-sədası
göy üzünü, Yer üzünü bürüyür. Lərzəyə gətirib
xalqını, elini-obasını, doğmalarını köməyə çağırır.
Xarı bülbülün çöhrəsi gözlərim önündən getmir.

Canım, gözüm Vətən! Nə yaman qərib
olmusan. Körpələri pərən düşmüş ağlar qalan, gözü
yollardan yığışmayan çarəsiz bir anaya dönmüsən.
Səni düşündükcə yanıqlı bayatılar bağrımı dəlib
keçir. Günün qürub çağında üzümü əsir ellərə
tutub, bayatı çağırıram.

Eləmi od ələndi,

Elimə od ələndi.

Üz qoydum torpağıma,

Göylərdən od ələndi.

Allahım! Elə et ki, düşmən qarşısında aciz
qalmayaq. Oda-alova dönüb, doğmadan-doğma
olan yurdumuzu xain düşmənin mənfur caynağın-
dan xilas edək. Dağların kəkotulu, yovşanlı
döşünü, allı-güllü yamacların əlvənliyini, bumbuz

kəhrizimin şəffaflığını, Ayın işığında bərq vuran Həkarimin gözəlliyini nadanların əlindən alıb, yenidən can verək onlara. Dup-duru kəhrizimə yiyə duraq. Hər izini, çığırını yaşadaq. Əgər bu arzularımız, niyyətlərimiz yerinə yetsə, bizim də yaşamağa haqqımız olacaq. Kaş Koroğlunun Nigarına, qaçaq Nəbinin Həcərinə dönüb, at belində oba- oba, el-el çapaydım. Səsləyəydim Vətən övladlarını.

Ey... elimin oğulları, qız-gəlinləri susduğumuz bəsdir! Bu qədər səbir, təmkin olmaz. Torpaqlarımız bizi səsləyir. Dar macaldı. Qalxın ayağa! Ellərin ahu-naləsini eşitmirsinizmi? Vallah, bu qədər dözümlə olmaz. Analarımızın xeyir-duası çatacaq dadınıza.

*Yumulaq yumruq kimi,
Hazır olaq vuruşa,
Ellər bizi səsləyir,
Gedək, haydı, vuruşaq!*

Gözüm kölgəli, üzüm qaradı yanında Vətən! Sinəmi sipər edib, nəğmələrimlə qoruyuram səni. İllər boyu ağrılı-acılı şerlərimin toplusudu yazdıqlarım. Ürəyimin yağıyla, gözümün qan yaşıyla yazılıb bu sətirlərim. Yazdığım hər kəlmə, hər söz varlığımın vuruş meydanıdır. Torpaqlarımız alınmayana qədər nəğmələrim səni deyib, haray qoparacaq. Elim-obam yağı düşmənin əlində olana qədər, özümü günahkar sayıb deyəcəm:

Bağışla, Vətən, bağışla!

BAĞIŞLA, VƏTƏN, BAĞIŞLA

Diz çöküb
Üzümü sürəcəm
torpağın
cadar-cadar
dodaqlarına.

Deyəcəm
Bağışla,
Vətən,
bağışla!

Düşəcəm
körpə tək
Vətən torpağının
ayaqlarına.

– Canım mənim,
gözüm mənim,
Günahkaram
yanında!

Yaraların
köz bağlayıb.

Şəhidlərin
ruhu gəzir
qanında.

Anam torpaq,
 aman torpaq,
Dikəlməyə
 üzüm yox.
Nə deyim, nə?!
Dilim qısa.
Söz deməyə
 sözüm yox.
Dizin-dizin
 sürünəcəm,
Qul olacam
 qarşında.
Ağrım-acım
 dolanacaq,
İllər boyu,
 Mənim
 qan yaddaşımda.
Üzümü sürəcəm
 torpağın
Cadar-cadar
 dodaqlarına.
Körpə tək düşəcəm,
Vətən torpağının
 ayaqlarına.

ŞƏHİDLİYƏ QOVUŞAQ

Nə deyim sənə Vətən,
Vallah, dilim qısadı.
Çoxu elə bilir ki,
Səni sevmək asandı.

Qarşında günahkaram,
Əlimdən nə gəlir ki...
Ölüm desən, hazıram,
Sənsiz ölüm nədir ki...

Canım, gözümsən Vətən,
Nəyə desən hazıram,
Rəhmin gəlməsin mənə,
Haqq yolumdan azdırma.

Təki sən vüqarlı ol,
Fərəhlənim, sevinim.
Bir ovuc torpağın, bil –
Dirəyidi evimin.

Yaman günündü Vətən,
Yamanlığın ömrü az,
Vallah, bilirəm bunu
Yaman gün darda qalmaz.

Oğulların boydadı,
Bircə haya bənddilər,
Gümanlar o taydadı,
Elin gözlər dərdlilər.

Axır söz səninkidi,
Biz hazırıq vuruşa.
İzin ver, qanımızla
Şəhidliyə qovuşaq!

XOCALI GEDƏN GÜNDƏN

Saçlarıma dən düşüb,
Bilirsən nədən düşüb?
Ərlər taxtından düşüb,
Xocalı gedən gündən.

Oğullar yaman sınıb,
Haqqı göydən asılı,
Körpələrim qısılib,
Xocalı gedən gündən.

Yurd-yuvalar dağıldı,
Bağrım dağım-dağımdı,
Min yol ölən sağımdı,
Xocalı gedən gündən.

Bu yol ağır yol oldu,
Oğullarım vuruldu,
Gəlinlərim dul oldu,
Xocalı gedən gündən.

Bu nə bəla, qarğışdı,
Qocalar uşaqlaşdı,
Aman Allah, ağlaşdı,
Xocalı gedən gündən.

Hayana üz tutmuşam,
Talan olmuş yurdmuşam,
Tanrımı unutmuşam,
Xocalı gedən gündən.

Analarım, vay deyin,
Göydən ensin Ay, deyin,
Yandı bağrım oy, deyin,
Xocalı gedən gündən.

Lay-lay elim, a lay-lay,
Sındı belim, a lay-lay,
Sinəmdə dərdim lay-lay,
Xocalı gedən gündən.

Yiyəm yox arxalanam,
Toxdaq ol, toxdaq anam!
Mənəm odlanan, yanan,
Xocalı gedən gündən.

Dağlar arana düşüb,
Günüm torana düşüb,
Ağrı yarama düşüb,
Xocalı gedən gündən.

Mən də elin qızıyam,
Bir zərrəsi, azıyam,
Dünyadan narazıyam,
Xocalı gedən gündən.

TORPAĞIMIZ ALİNSA

Torpağımız alınsa,
Dastanlar yazacağam.
Nəğməmi çələng hörüb,
Gülüstan quracağam.

Torpağımız alınsa,
Qəm donunu atacam.
Çıxıb cıdır düzünə,
Xoşbəxtliyə çatacam.

Torpağımız alınsa,
Göylərə üz tutacam.
O gümüş ulduzları
Düz dünyaya qatacam.

Torpağımız alınsa,
Gül-çiçəklər açacaq.
Körpələr bələkdəcə,
Şipşirin dil açacaq.

Torpağımız alınsa,
Hamı cavanlaşacaq.
Gəlinlər al geyinib,
Qızlar qoşalaşacaq.

Torpağımız alınsa,
Ömrü yarı böləcəm.
Özümü qurban verib,
Elə o gün öləcəm.

ELİM HEY...

– Ehey...
 qərib məzarların
 soyuq daşları!
Ağrılarım
 sizdən uzaq.
Fəryadımın
 qolu bağlı.
Həsretimin
 sonu yoxdu.
Quruyubdu
 göz yaşlarım!

– Ehey...
 Yetimləşən
 ölüm, hey...
Pərən-pərən,
 pərən düşmüş
 elim,
 hey...
Acı-acı
 Ağrılarım,
Ürəyimdə çabalar.
Torpağımın
 sinəsi dağ!

Cadar-cadar,
 qocalar.
Arzularım
 əlin üzüb,
Gümanlarım
 asılı.

Göydən yerə
 dərd ələnir.
Yer tanrıdan
 asılı.

– Ehey...
 qərib məzarların
Soyuq daşları!
Ağrılarım
 sizdən uzaq.
Fəryadımın
 qolu bağlı.
Həsretimin
 sonu yoxdu.
Quruyubdu
 göz yaşlarım!

DÜNYA DÜZƏLMƏSƏ

Bu dünya mənimlə yarışa girib,
Bu dünya əzəldən mənim qənimim.
Savaşa girməyə hər an hazıram,
Sınan da deyiləm, buna əminəm.

Bu dünya bir oyun, di gəl, baş çıxar,
Naşının halına yanan da mənəm.
Haqqın dərğahına baş qoya-qoya,
Nadanın gözündə yaman da mənəm.

Bu dünya tutmasın məni bir əlli,
Yalanlar içində batan deyiləm.
Gecələr yuxuma haram qatılıb,
Dünya düzəlməsə, yatan deyiləm.

CANİM VƏTƏN

Yamanlar
 əlində,
Qalıbdı yaxan.
Gözüm kölgəlid
 Sənin yanında.
Vətən,
 varlığımsan.
Canımsan
 Vətən!
Adın yazılacaq
 axan qanımda!
Sənə məhəbbətim
 haysız-haraysız.
Sevgim
 ürəyimin,
 döyüntüsüdü.
Vətən,
 sayma məni,
fağır, yararsız.
Nəğməmnən burulan
Qəm tüstüsüdü.
Vətənin adıyla
 Kimlər hallanır.
Vətən oğul doğub!
 Dağdan cüssəli,
Yolu
 gedər-gəlməz.

Ora
 yollanır.
Nakəslər ucalır,
 Vətən qüssəli
Vətənin adını
 bayraq tutanlar,
Onun ağrısından
Vallah,
 xəbərsiz.
Torpaq
 yad əllərdə,
Torpaq
 əsirdi.
Yoxsa oğullarım
 hələ xəbərsiz?
Yamanlar
 əlində,
Qalıbdı yaxan.
Gözüm kölgəlid
 Sənin yanında.
Vətən,
 varlığımsan.
Canımsan
 Vətən!
Adın yazılacaq
 axan qanımda.

QARABAĞ

Sığınıb abırıma,
Yer üzünə
baxa bilmirəm.

Yer qaçır
ayağım altdan.
Qəlbi qubar
olanların
gözlərinə
baxa bilmirəm.

Dərdin,
sərin
əlindən,

Ürəyim ağrılı.
Baxıram
sağıma,
soluma

Allah!
Donuq ürəklər də,
dəlir bağrımı.

Qalmışam
tək-tənha,
Yol ayrıcında.
Bilmirəm
hayana,
baş alıb
gedim.

O əsir
torpaqlar
düşmən əlində.
İlahi...
hayana,
hayana
gedim!
Namərdlər
əlində
qalıbdı yaxam.
Biganə
adını
qazanan da biz.
Bu da,
bir dərd olub,
Yaman qorxuram.
Hardadı
yurd dərdli
sevən qəlbimiz.
O xarı bülbüldü
həsreti
bəlli.
Laləli
düzlərin
Sinəsi qandı.
Cıdır düzü qərib,
İsa bulağı.
Torpağa
üz tutub

Qovrulub,
yandı.
Daha unudulub Şuşam,
Qubadlım.
Zəngilan,
Cəbrayıl
Lal sükutdadı.
Hardadı igidim,
mərdim,
Ağ atlım.
Arzular
yol gedir.
Kəhər atdadı.
«Qaçqınlar»
adını
alıb Qarabağ.
«Qaçqınlar»
elə bil
yeni seçimdə.
Qara baxt
olubdu
Allah!
Qarabağ.
Bir ümid
çırağı
sönür içimdə.

İNSANLARDAN KÜSÜRƏM

İnsanlardan
 inciyrəm,
 küsürəm.
Bu insanlar
 soyuqqanlı,
 daş kimi.
Heç bilmirsən
 vuran kimdi,
 yıxan
 kim.
Havalıdı
 dəliqanlı
 baş kimi.
Badalağı
 evlər yıxar
 nakəsin.
Aman allah!
 Zaman özü
 duruxub.
Üst-başında
 olmasa da
 kəm-kəsir,
İçindəki,
 o şeytandı
 qorxdugum.

İnsanlardan
 inciyirəm,
 küsürəm.
Halallığın
 dadı-tamı
 yox kimi.
Qul bazarı
 oğulların
 düyünü.
Ac-yalavac
 vurnuxurlar
 tox kimi.
Bir tikəsin
 ac bəndəyə
 qıyan
 yox.
Gözlər iti,
 sinədə
 qəlb korşalıb.
Vurhavurun
 çəmin
 tapan deyil ki,
Gedəcəklər
 bu oğullar,
 baş alıb.

GÖYLƏRDƏN BAXACAM

Bu gecə bir ulduz üzümə düşüb,
Ulduz nur biçimli, gözümə düşüb.
Zamana nə deyim, gözümən düşüb,
Dünyama qovuşub, gedəcəm daha.

Qınayan olmasa ölməyə hazır,
Ürəyim döyünür, dərdimi yazır,
Halım haldan çıxıb, qəbrimi qazır,
O taydan xəbərsiz, itəcəm daha.

Haqsızlıq içində qovrulacam mən,
Yerlər ögeyimdi qovulacam mən,
Yenidən, yenidən doğulacam mən,
Göylərdən baxacam üzü sabaha.

BƏLKƏ ONDA

*(20 Yanvar şəhidlərinin
xatirəsinə həsr olunur)*

Xalqımın sınmağı
yamanmış qardaş.
Səsimizi, ünümüzü
göz görəsi,
çilik-çilik sındırdılar.
Döz dedilər,
dözək qardaş.
Neçə oğul inamını,
amalını doğramlayıb
Diri-diri yandırdılar.
Mən də oğul yiyəsiyəm.
Yaman sındı oğlum,
Allah.
Saçlarına dən də düşüb
bir balamın.

Oğulların lal fəryadın
bayatıyla deyəsiyəm.
Bayatıya dönüb ürək,
yandı Allah,
yandı Allah.
Dinənlərə «sus» dedilər,
Yamanlara «pus» dedilər,
«Dostumuzdu rus» dedilər.
Biz də susduq,
susduq qardaş.
Qəlbimizlə,canımızla
elə dedik,
dostumuz da
rusdu qardaş.
Azadlıqda ola-ola
dustaq olduq.

Dünya dərddə dözən olduq,
dözək gərək.
Qana dönmüş dünyamızda
Baş da vurub
üzək
gərək.

Bəlkə onda,
dözəmməyə ulularım.
Koroğlular baş qaldıra,
haya gələ oğullarım.
Gözümüzə kül üfürən
nakəslərin qabağında
Dəlilərim daş qaldıra.
Atlılarım at oynada
dönə-dönə.

Bəlkə onda,
bu dünyanın üzü dönə,
üzü dönə.

AY ELLƏR

Torpağıma üz qoyuram, ay ellər,
Torpağımda şəhidlərim yatıbdı.
Oğullarım, gəlinlərim, qızlarım,
Göz görəsi, gəmilərim batıbdı.

Torpağıma üz qoyuram, ay ellər,
Torpağımın qan qoxusu qorxulu.
Yer də, göy də əl uzadıb Tanrıya,
Bilən varmı kim oyaq, kim yuxulu.

Torpağıma üz qoyuram, ay ellər,
Qoy deməsin üzü dönük çıxmışam.
Nəğmələrim göz yaşımlla sellənib,
Göz yaşımı bu torpağa sıxmışam.

XOCALİM HEY...

Yaman dolub ürəyim,
Göz kölgəli, üz qara.
Yurdum talan, talandı,
Çəkilibdi söz, dara.

Dağ döşünün laləsi,
Selləri şəlaləsi,
Ellərin ah-naləsi,
Sinəm üstə yüz yaram.

Xocalım hey... Vətən hey...
Qarda donan körpəm hey...
Eldən-elə ötən hey...
Dağ üstündə buz, qaram.

YALAN CÖVLAN EYLƏYİR

Zamanın bomboz üzü
Çırmayıb ətəyini
Yaman hayda-harayda.
Donub qalmışam düzü,
Sözüm də tükənibdi.
Yalan cövlan eyləyir,
yalan üzümə durur.
Bu andlar,
bu amanlar
Yalana bələnibdi.
Dünyadan baş çıxarmaq
Vallah, gözümə durur.
Biri dolanbadolan
yol göstərir
yolçuya.
Yetimi doyurmayan
kefli-kefli oğullar,
Kefindən,
damağından
Pul verir qaraçıya.
Bu nə gün,
bu nə dövran.
Yolların azan da var.
Çərxi dönüb fələyin.
Cəhənnəm elə budu!
Od üstə qazan da var.
Yalan cövlan eyləyir,
Yalan üzümə durur.
Dünyadan baş çıxarmaq
Vallah,
gözümə durur.

GÖZÜM BAXIR, KOR OLMAĞA

İstəyirsiniz asın məni,
Doğram-doğram
kəsin məni.
Yalana bax, cövlan edir.
Bağrım qan-qan olur mənim.
Bu yalanlar,
aman Allah!
yasım mənim,
yasım mənim.
İstəyirsiniz atın məni
bir dənizə.
Boğulmaram.
Vallah-billah
boğuluram,
bu günümdə,
bu anımda.
Baxa-baxa
boğuluram.
Yazıqlarım!
Sizə, sizə.
İstəyirsiniz heç adımı
çəkməyin də.
Qoy göz yumum bu dünyaya.

Aşıq Veysəl bəxtəvərmiş.
Öz dünyası,
 öz aləmi.
Zülmət dolu gözlərində
 neçə arzu,
 neçə dilək.
Yaşadardı istəyini,
 sevincini.
Hər kəlməsi bulaq gözü.
Söz dünyası,
 söz aləmi.
Gözüm baxır,
 sağa-sola,
Solum belə, sağım elə.
Bir işə bax,
 gözüm baxır
 haqsızlığa baxa-baxa
 kor olmağa,
 kor olmağa.

İNSAF VER, ALLAH

Ay fələk, bu dünya od içindədir,
Doğmalar gen düşüb, yad içindədir,
Tək-tükü əkində, ya biçindədir,
Yolun azmışlara insaf ver, Allah!

Vallah baş açmıram, bu nə toy-büsat,
Əyriyə göz yumaq, kimləri pusaq
Bu nə vurhavurdu, düz dünyam busa
Beyni qızmışlara insaf ver, Allah!

Oğullar xaltalı, boynu zəncirli,
Hünərin varsa da, oğul gəz indi,
Aşkarlıq içində hər şey gizlindi,
Qanun yazmışlara insaf ver, Allah!

QİRMİZİ QƏRƏNFİL

Qırmızı qərənfil, aman qərənfil,
Könlümü, bağrımı yaran qərənfil,
Yamanca hovlanıb yaram, qərənfil,
İncimə, bağışla, bağışla məni.

O günün ağrısı ürəyimdədi,
Dərdin ağırlığı kürəyimdədi,
Ayağım torpaqda, dirəyim nədi?
Gəl götür dəryazı, gəl xışla məni.

Qırmızı qərənfil, canım qərənfil,
Qanıma boyanıb qanın, qərənfil,
Qoy səni ağlayım, yanımda qərənfil,
Nolar qarışdırma yağışla məni.

Bu vətən torpağın yası mənimdi,
Qızılı, gümüşü, pası mənimdi,
Bu dünya ağırlı, hamsı mənimdi,
Tanrım, ta sına, qarğışla məni.

YATMIŞDİM, AYILMIŞAM

Heç bilmirəm hardayam?
Bu dünyanın üzündə,
yoxsa yerin altında.
Özüm də baş açmıram.
Bəlkə boranda,
qarda.
Hərdən elə gəlir ki,
dardayam,
vallah darda.
Üzüm dönür dünyadan.
Qalıram boş havada.
Çəkisizlik içində
üzürəm,
hey... üzürəm.
Yatmışdım,
ayılmışam...
Könlüm dəli davada,
Düşmənimi göstərin,
düşmənimi gəzirəm.

NƏYİMƏ GƏRƏKDİ

Bir damla göz yaşımda dünya dərdim,
Bir damla göz yaşım ilə yandım, əridim.
Ağrılardan gah öldüm, gah dirildim,
Belə dünya də, nəyimə gərəkdi.

Körpələrim silahlanıb dözümnən,
Çəkinirəm vallah, özüm-özümnən,
Gurultulu sözlər düşüb gözümnən,
Haylı-küylü dil, nəyimə gərəkdi.

Torpağımın ağrısı nə, dərdi nə,
Haray saldım, kömək umdum dərdimə,
Əlim yetmir bu fələyin dərdinə,
Təzələnen il, nəyimə gərəkdi.

YAMAN DƏYDİN DAŞA SƏN

Qara günüm məni alıb tərkinə,
Yaman çapır havalı tək, ərkinən.
Kövrək qəlbim, haqsızlıqdan bərkimə,
Xoş günləri yada salıb, yaşa sən.

Dünyam böyük, yaxşı da var, yaman da,
Səni görüb danan da var, yanan da,
Vay o gündən qanmaz ola yanında,
Dinmə, lal ol, ayaq döymə başa sən.

Əl tutduğun əldən kömək istəmə,
Haqsızlıqdı, sel tək cuman üstümə,
Köz-köz olub, elə yandım tüstümə,
Dedim: – Ömür, yaman dəydin daşa sən.

HALAL OLSUN

*(Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı
Aqil Quliyevə həsr olunur)*

Xocalının qeyrətini çəkən oğul,
Ermənini ot yerinə biçən oğul,
Keçilməyən zirvələri keçən oğul,
Halal olsun, halal olsun, halal sənə.

«Boz Qurd» dedin qeyrət dolu adına sən,
Ər igidim, yetdin torpaq dadına sən,
Sadıq qaldın türkün dönməz andına sən,
Halal olsun, halal olsun, halal sənə.

Meydan boyu sinə gərdin sən ölümə,
Türk oğlusan, əyilməzsən nəhs ölümə,
Oğul balam, qalib gəlsən tərs ölümə,
Halal olsun, halal olsun, halal sənə.

KÖNÜL YAMAN SUSUB

Könül yaman susub, üzü qarayam,
Nəğməli dünyamı gəzim, arayım.
Dolaşıq zamanda izim, harayım
İtibdi, bilmirəm nəyəm, nəçiyəm.

Əlimdən nə gəlir, bilmirəm özüm,
Ar gəlir özümə söhbətim-sözüm,
Ürəyim od tutur, közərir közüm,
Bəlkə bu dünyada mən dəmirçiyəm.

Nəğməli ürəyə, dilə tamarzı,
O keçən günlərə, ilə tamarzı,
Məndən uzaq düşən elə tamarzı,
Bu yollar həmdəmə, mən bələdçiyəm.

BU DÜNYA DÜZƏLSƏ

Arzular, istəklər məndən irəli,
Güllənib, yenidən doğulasıdı.
Gümanın dadıma çata bilməsə,
Valah, bu Yer üzü dağılasıdı.

Ağsaqqal dünyadan umacağım çox,
Hərdən yetimləşib, qısılıram da.
Daha qızınmağa od-ocağım yox,
Boğazım üzülür, asılıram da.

Siz Allah deməyin, yazığam, təkəm,
Nəğmələr ən doğma hayım-harayım.
Bu dünya düzəlsə, razıyam təki,
Torpağa qarışsın bir ömür payım.

ŞÜKÜR BU GÜNƏ

Nə deyim, İlahi!
Şükür bu günə.
Bu acı-ağrılı,
odlu-alovlu
yaman günümə.
Şükürlər deyirəm,
şükürlər hələ.
İmansız sözünə,
dinsiz sözünə.
Mat qalıb baxıram
özüm-özümə.
Daşammi dinməyim,
Suyammı susum?!
Kimləri qoruyum,
kimləri pusum.
Deyimmi ilahi, deyimmi şükür.
Əl əldən ayrılıb,
El-eldən köçür.
Yaman düyünlənib
o xoş diləklər.
Qurğular içində
çaşıb qalmışam.
Vətənə od qoyur, vətən övladı.
Allahım, sözüm yox,
lap mat qalmışam.

«MƏN»DƏN DÖNÜRƏM

Soyuq ürəklərin
soyuq daşları,
Yaman qolaylanır,
başıma düşür.
Donuq ürəklərin,
donuq başları
Ömrümün ən yetkin
yaşına düşür.
Kimlər qarşılanır
cahü-cəlalla.
Səbrim tükənmədə,
Yoxsa ölürəm.
Kimlərin üzünə
gülürük Allah!
Canımda qan donur
bu gəlhagəldən.
Unudub ağrılı,
qanlı günləri.
Unudub,
unudub o güllələri,
Özüm də bilmədən
«Mən»dən dönürəm.

DÜNYAM

Mən dünyanın əlində,
Çaşıb qalmışam belə.
Dünya mənim əlimdə,
Gedir elədən-belə.

Mənmi yormuşam onu,
Omu yorubdu məni.
Ömrüm illər yorğunu,
Dünyam sevincim, qəmim.

Yol uzun, ömür qısa,
Şirinliyi bal dadır.
Bir ömür yaradırsa,
Görən dərdi hardadır?

Mən dünyanın əlində,
Əsir olmuşam, əsir.
Dünyam mənim əlimdən,
Allah, hara tələsir?!

HAQQIN DİLİ KƏSİLİR

*(Görkəmli alim Ziya Bünyadova
həsr olunur)*

Xalqımın qara baxtı!
Oğullar hara baxdı?!
Məsəl var, ölüm haqdı,
Bu, ölümə bənzəmir.

Tanrım, üzü qarayam,
Görünməmiş harayam,
Kimdi girən araya,
Kəsilibdi səs-səmir.

Alim Allaha yaxın,
Qalxın, ayağa qalxın!
Bu nə ölüm, nə axın?!
Haqqın dili kəsilir.

SEÇƏSİYƏM, SEÇƏSİ

Bu ömrümün yoxuşu çox, düzü çox,
Neçə-neçə deyilməmiş sözü çox.
Ağrılara ürək dözür, dözüm çox,
Min-min dərdi biçəsiyəm, biçəsi.

Dilim qısa, göz kölgəli beləcə,
Hey ağlaram oğrun-oğrun, gizlicə.
El yanında üzüm qara, gör necə,
Od-alovdan keçəsiyəm, keçəsi.

Torpağında at oynatdı yağılar,
Sinəm dağlı, hara getdi oğullar,
Görən harda, görən harda oğul var?
Kimi kimdən seçəsiyəm, seçəsi.

HƏSRƏTİN DAŞINI TÖKMÜŞÜK DAHA

Həsərin daşını tökmüşük daha,
O vüsal yangısı bahadan baha.
Gör kimlər əlində qalıbdı yaxam,
Əhvalım pozulub, halım yamandı.

Düzlərin laləsi biçilib, nədi,
Coşan şəlalələr içilib, nədi,
Dağlar da gözümdə kiçilib, nədi,
Ay Allah, bu nə çən, bu nə dumandı?!

Ay ellər, Araza nəğmə qoşan yox,
O eldən bu elə eh... qovuşan yox,
Gəlennən-gedənnən heç soruşan yox,
Bilmirəm, kim kimdən imdad umandı.

NEYLƏYİM

Bu qovğalar yaman yorub özümü,
Bu qovğalar qırıb, kəsib sözümü,
Korun-korun tüstülənən közümü,
Dada yetib, söndürən yox, neyləyim?!

Bu qovğalar qala-qala qalanmış,
Min-min arzu, min-min dilək talanmış.
Elə bil ki, ötən günlər yalanmış,
Könül açıb, dindirən yox, neyləyim?!

Elim eldən uzaqlaşıb elə bil,
Yaz soyuyub, sazaqlaşıb elə bil,
O çöl-çəmən yazıqlaşıb elə bil,
Əl uzalı, gül dərən yox, neyləyim?!

VARLI HƏYƏTİN QARNI TOX İTLƏRİ

Varlı həyətin
 Qarnı tox itləri
Ac-yalavaqlara
 dirsək göstərdi.
Yanın ha...
 çatlayın ha...
Mən yeyirəm.
 Yemək məndən.
Siz də elə,
 baxa-baxa
 qalın ha...
Qarnı tox,
 gözləri ac
 itlərə bax.
Yediyi toyuq budu,
 ətdi,
 sümük,
 kolbasa...
Pay düşəmməz kasıba,
 gözləri də ağarsa.

Üzü özünün,
quyruq bulayanlara
artıq-urtuğu.

İtlərə bax,
ağasından
elə budu umduğu.

«İşləməyən dişləməz».

Belə dedi, babalar.
İşləməyən dişlədi.

Yarı yalın,
yarı tox.

Yazıq fəhlə atalar
Sabaha ümidi yox.
Külüng vurdu,
işlədi.

Ət yerinə qazanda
Qara daşlar bişmədi.

Varlı həyətin,
qarnı tox itləri.

Şah oğlu
şahdan betər.

Aşkarlığın içində
mən kiməm
sözüm ötə.
Mənim,
sənin əlindən
haqqı qamarlayanlar
Ağ yalan uydurmada.
O bunu didələyir,
bu onu didələyir.
Üzə gülən oğullar
Arxadan kül ələyir.
Sözümün kəsəri yox,
Yaramın közü bəlli.
Belə yaramaz vallah,
Qansız qudurğanların
Gözlərinə qan damıb,
Sözüm sənədi Allah!
Göydən yerə daş yağdır.
İnsan insanı danıb.

TƏRSƏ DÜŞÜB İŞLƏRİM

Bu dünyada tərsə düşüb işlərim,
Bu dünyada heç mənimki gətirmir.
Qismətə bax, qıcaıbdı dişlərin,
Mən qəribdən, dərd əlini götürmür.

Min sifətli üzlər görüb daraldım,
Dolanmağa bu meydanda baş gərək.
Yana-yana közə dönüb qaraldım,
Əl tutmağa daş üstündən daş gərək.

Əlim göydə, tanrım mənə «sus» deyir,
Səsim, ünüm yetən deyil bir yana.
Düz dünyada tərsə düşüb işlərim,
Vay o gündən ağzımızda dil yana.

MƏNİ MƏNDƏN ALAN DÜNYA

İlahi, dünyamı dönüb?
Dünya hərislik dünyası.
Yaxşılığa üz tutan yox,
Bu dünya pislilik dünyası.

İnam itib, məssəb itib,
Varlığına inanmırsan.
Qılınc kimi əsəb iti,
Dünya, bizlə dolanmırsan.

Doğar qarnın hanı dünya?
Oğulların vardı axı...
Haram tikə tutub yoxsa?
Bu yoxluğu yarıb baxın.

Duman çöküb, dağlar itib,
Bu nə sirdi, aman dünya.
Könül ağlar yetim-yetim,
Məni məndən alan dünya.

ORALİYAM, ORALI

Mən qəribin ürəyinə dəyməyin,
Kövrəlmişəm, el-obamdan aralı,
Dindirməyin, mənə yaxın gəlməyin,
Könül ağlar, yaralıyam, yaralı.

Ürəyimin yüz ağrısı dil açıb,
Həsrətə bax, yol boyunca əl açıb,
Yuxulardan lələ köçüb, el qaçıb,
Öz yurdumnan aralıyam, aralı.

Nə yamanmış yad torpaqda qəriblik,
Gah soyuduq, gah oddandıq, əridik,
Neynəsək də bu torpaqda qəribik,
Bir el var ha... oralıyam, oralı.

AĞLARAM

Göy üzünə duman gəlib yenə də,
Aman tanrım, mən qərribə kömək ol.
Mən kiməm ki, kimsəsizəm belədə,
Yoxdan var ol, ürəksizə ürək ol.

Bu torpağın soyuq üzü yamanmış,
Soyuqluqdan buz bağlayıb adamlar.
Bəlkə elə buz qayadan yaranmış,
Sərt baxışlı, soyuqqanlı adamlar.

Demə məndə, dözümlə varmış dözməyə,
Dağ dərdimə həmdəm olub ağlaram.
Qismətimdən gileyliyəm, sözlüyəm,
Öz yaramı öz əlimlə bağlaram.

BU DÜNYA

Bu dünyanın çərxi dönüb elə bil,
Bu dünyanın başı qarmaqarışıq.
Nakəslərin üzü birdi, dili bir,
Heç bilmirsən, kimlər kimə qarışır.

Bu dünyadan od götürən köz olur,
Düz əməli yaman olur, söz olur,
Astara bax, göz görəsi üz olur,
Heç bilmirsən, kimlər kimlə yarışır.

Zalımlara ölüm-itim kar etməz,
Qardaş yıxar qardaşını, ar etməz,
Toxun acdan nə xəbəri, yedirtməz,
Yazıq kasıb, gör nələrlə barışır.

Bu dünyaya sözüm vardı deyəsi,
Görən kimdi bu dünyanın yiyəsi,
Baş açmıram, kimlər kimin yiyəsi,
Tülkü şirə, şir tülküyə qarışır.

DUYĞULARIM

Bu dünyanın çalın-çarpaz yolları,
Yaman yorub, yaz ömrümün yaşını.
Mat qalmışam, boşalıbdı qollarım,
Şər çirmənib, tolazlayır daşını.

Qismətə bax, bəxti yeyin olmadım,
Eh... nələrdən ahıllaşdım eləcə.
Bir tikəni xəlvət yeyən olmadım,
Bürmələdim xiffətimi gizlicə.

Dərdli olub, dərdi yığdım köksümə,
Qınamayın, nəğmələrim ağrılı.
Anam vətən dərdə düşüb, köksü nəm,
Dağ dərdiylə sarıyacaq ağrımı.

Oyun var ha... gözü bağlı, bağlıca,
Mən də belə, bu oyuna qoşuldum.
Bir də gördüm, bu da bir yol ayrıcı,
Gözlərimə kül üfürən qoşundu.

Anam deyib, torpağımı səslədim,
Haray qopdu, dağlarımnan daş kimi.
Qopan daşı ürəyimdə gizlədim,
Gözlərimdə qövr eyləyən yaş kimi.

İNSAN OĞLU

İnsan oğlu, sadə dolan, sadə gəz,
Sadəliyin gözəlliyi yamandı.
Ləldi, dürdü, bir incidi sadə söz,
Öz-özünlə gəl öyünmə amandı.

Nə firəngə, ingilisə qul ol sən,
Ana dilin düzümündə qurul sən,
Elim var ha... el yolunda yorul sən,
Vallah elin övladındı, anandı.

İnsan oğlu, sənə sözüm var mənim,
Sevgi dolu ürəyimi yar mənim,
Vətən adlı məhəbbətim var mənim,
Məhəbbətim ürəyimdə qalandı.

GÖZÜM QALMAYIB

(Telli Pənah qızına ithaf edirəm)

Baxıram sağıma, soluma hələ,
Baxıram cığırsız yoluma hələ,
Üz tutub gedirəm elədən-belə,
Vallah, bu dünyada gözüm qalmayıb.

Kələyi bilinməz tələyə bir bax,
Gözləri görünməz ələyə bir bax,
Əlləri göylərdə dəliyə bir bax,
Vallah, bu dünyada gözüm qalmayıb.

Bu günüm sərsəri, itib elə bil,
Ağsaqqal kəsəri bitib elə bil,
Gör kimlər kimlərə yetib, elə bil,
Vallah, bu dünyada gözüm qalmayıb.

ODAM, SÖNMƏRƏM

İlham pərim, əfv et məni,
Yaza bilmərəm, bilmərəm.
Yuxum yaman yuxu imiş,
Yoza bilmərəm, bilmərəm.

Elim yandı dilim-dilim,
Bu nə sirdi, nədən bilim,
Haqqı tutdum, yandı dilim,
Daha dinməmə, dinməmə.

Dağılsana, yaman dünya,
Yandı bağrım aman dünya,
Gözü yaşlı qalan dünya,
Yaşı silməmə, silməmə.

Qərənfillər damar-damar,
Yer də, göy də bizi anar,
Şəhid desəm, dilim yanar,
Odam, sönmərəm, sönmərəm.

YANAN DA SƏN, YAMAN DA SƏN

Qara şəhər,
 Qara şəhər.
Qara tüstü,
 qara zəhər.
Zaman-zaman
 qara günlü fəhlələrin
Ciyərinə zəhər olub
Axşam-axşam,
 səhər-səhər.
Neçələri xəzan olmuş
 çiçək kimi.
Vaxtsız sönüb,
 vaxtsız solub.
Fəhlə əli qabar-qabar.
 Nə qış1-qış,
 Nə yaz1-yaz.
Şaxta, ayaz.
İllər boyu
 belə keçib,
 ömrü-günü.
Öz içində, öz harayı,
 ahı, ünü.
Qalxan duman,
 çən-çiskinli.

Yox havası.
Dəmirlərin getməz pası.
Fəhlə burda,
ağa evdə.
Fəhlə işdə,
ağa kefdə.
Adına bax,
Qara şəhər!
Kefindədi ağ günlülər.
Nə vecinə
Ağ geyinib süzənlərin.
Dərddən uzaq,
qəmdən uzaq
Ağ şəhərdə gəzənlərin.
Dünya qərribə dünyadır.
Nə qurğudur,
nə qaydadır.
Birinə ağ,
o birinə qara düşür.
Necə dözümlər,
Bir ürəkdə neçə sözlər.
Qara şəhər,
nədir belə
Xəyalından gəlib keçən.
Yanan da sən,
yaman da sən.

TALANDİ

Bu dünyanın qara günü başlayıb,
Bu dünyanı qara keşiş daşlayıb.
Yer usanıb, göy üzünü yaşmayıb,
Bulud sıxıb göz yaşını, amandı.

Bu da meydan, at oynadan bilinməz,
Aşkar işi yamaqladıq, bilinməz.
Qanlar hopub torpağıma, silinməz,
Dərd üstünə təzə dərdlər qalandı.

Sinə gərdim, ox tuşlandı sinəmə,
Namərd əli yaman endi sinəmə,
Ana Vətən, ulu Vətən, sinnin nə?
Göz görəsi, yerin-yurdun talandı.

ÖTƏN ÖTDÜ

Bu günüm də belə getdi bir anda,
Ötən ötdü, ötən günüm yadımda,
Haqsızlıqdan coşan oldu qanım da,
Baş dünyamın, başsız qalan əməli.

Haqqı tapar, haqq arayan sözümdə,
Kərəm yandı, xan Əslinin gözündə,
Cılızlaşır belə dünya gözümdə,
Bu dünyanın yaxasıdı düyməli.

Aman Allah, gedən kimdi, gələn kim,
Toy vurulur, ərən kimdi, gəlin kim,
Haydı deyib, hay salanda gəlin ki,
El-obamın öz sözüdü deməlim.

UCU KƏLƏFLİ DÜNYA

Ucu kələfli dünya,
Ucuz, kələfli dünya,
Gözü ələyli dünya
Aldığın, satdığın nə?

Sənə həyan olmuşam,
Dərdi bəyan olmuşam,
Mən də belə yolmuşam.
Bu yola atdığın nə?

Dədəm Qorqud, dedilər,
Soyu «Boz Qurd» dedilər,
Sizin bu yurd dedilər.
Azın nə, artığın nə?

Köç gedir, köçü saxla,
Bu günü köçür, saxla,
Ərənsən kökü saxla.
İtiyin, tapdığın nə?

MEYDAN MƏNİMDİ

Yaman coşub qanım həyəcanlıyam,
Koroğlu nəvəsi dəliqanlıyam.
«Misri»yəm, «Cəngi»yəm,
yolam, «Yallı»yam,
Tomrisin ruhundan tutulub mayam.

Haydı oğullarım, haydı bu yerdə,
Torpaq dilə gəlib, vaydı bu yerdə,
Dağını, daşını saydı bu yerdə,
Yersiz yer eylədi, yerli qaç indi.

Xeyir-duam olub torpaq əzəldən,
Qarabağ seçilməz, seçmə gözəldən,
Necə ayrı düşsün, baxan göz, əldən,
Görən gözümüzdü, yaradan əllər.

Odunam, oduna bələnəm gərək,
Od olub, göylərdən ələnəm gərək,
Hayıma, ünümə gələnlər gərək,
Ey dilim, sözünün ağası ol gəl.

Yurdumun yurd yeri cadar-cadardı,
Torpağa göz dikən, xain, naçardı,
Xalqım, düşməne də süfrə açardı,
Əlimdə duz-çörək, meydan mənimdi.

ANAM, VAY DEMƏ, VAY DEMƏ

Bir xəbərdən könül sındı,
Obam özün qərib sandı,
Haqsız gəlib, haqqı dandı,
Anam, vay demə, vay demə.

Kimsəsizəm, dilim qısa,
Kimdi bizi belə qısan,
Vurhavurun sonu busa,
Anam, vay demə, vay demə.

Odu küllü olan Vətən,
Külü gözə dolan Vətən,
Hanı doğru, yalan Vətən?
Anam, vay demə, vay demə.

Övladınam üzü qara,
Geyinibdi sözüm qara.
Düşüb torpaq özü dara,
Anam, vay demə, vay demə.

DƏRDİM DƏRDDİ

Yenə qəmin içindəyəm, içində,
Dərdim dərdi, ürəyimə sığammaz.
Əziz dostum, qınasan da hədərdi,
Qəm dəftərin aç, dərdimi ora yaz.

Nə müddətdi dağlar, daşlar məskənim,
Dağlarımın dağ ağrısı yamandı.
Torpağımı külək döyüb, sel yuyur,
Dərələri söylətməyin, amandı.

Hələ, nələr məskən salıb sinəmdə,
Dərdim böyük, əziz dostum, qınama.
Qız qalası mənə baxır qəlbidən,
Daşa dönüb, çatan deyil dadıma.

Meşə boyu vələs, cökə fikirli,
Boynubükük bənövşələr yasdadı.
Keçmiş ola o gözəllik, o cəlal,
Tikanlıqda asta yeri, asta dur.

Neyləyim ki, sağım-solum yaralı,
Ağbirçəyim öz yerindən gen düşür.
Bir işə bax, gündoğanı qar alır,
Dil bilməyən qüzeyimə gün düşür.

Əziz dostum, qınamağa haqqın yox,
Havam çatmır, mən də qəmin yiyəsi.
Dünya! mənim sevinməyə haqqım yox,
Dərdim dərdi, deyəsiyəm, deyəsi.

OD VAR

Od var, qalxar dilim-dilim,
Torpağı, daşı yandırar.
Od var, nəinki qurunu,
Toxunsa, yaşı yandırar,
Aman, aman, dad əlindən.

Od var, qaraldar budağı,
Ağac kökündən quruyar.
Od var, yaxar solu-sağı,
Tüstüsünü ərşə yayar,
Tapılmaz imdad əlindən.

Od da var, ayrılıq odu,
Düşsə hər yanı yandırar.
Kül edər ulusu, yurdu,
Ürəyi, canı yandırar.
Qürbət odu, dad əlindən.

ÇATAN DEYİL

Bir xəbərdən yaralandım,
Öz içimdən paralandım.
Yerim-yurdum zülmət olub,
Görün necə qaralandım.
Səadətim çıxdı yoxa
bircə anda.
Oda düşdüm,
Od da məndən aralandı.
Bu zamanda
Dil-dodağım kəsövləndi.
Hayıma bax,
bu haydımı?
Payıma bax,
dərd paydımı?
Ağrılarım nə dərinli.
Dərdli könül,
çək dərdini.
Qəm sinəmdə ayaq açıb,
Nə gündüzü, nə gecəsi...
Yuxusu yox, qərarı yox.
Qışı gəlir,
baharı yox.
Yay yaydımı?
Ömrümə bax,
Ömür adlanan saraydımı?
Bu necə ay,
Bu necə il?
Ha çapsam da istəyimin köhlənini
bu yollarda,
Mənzilinə çatan deyil,
çatan deyil.

MƏHV EDƏYDİK

Nə xəbəslər olaydı,
Nə də acı yamanlıq.
Düzlük, saflıq olaydı,
Yaxşılıq, mehribanlıq.

Üzdən iraq kəsləri,
Çıxarıb sıramızdan.
Yaramaz nakəsləri,
Qovaydıq aramızdan.

Təmizləşib, dürləşib,
Haqqa doğru gedəydik.
Əqlimizlə birləşib,
Pisliyi yox edəydik.

OĞUL VERİN

Oğul verin, oğul olsun elimə,
Oğul yoxsa, nə saxlayar eli, nə?
Gümüş qurşaq taxın igid belinə,
Qaçaq Nəbi, Eyvazıma bənzəsin.

İgidlərim əyilməzdi, əyilməz,
Ağrı nədi, acı nədi o bilməz,
Oba-oba, mahal-mahal dolan, göz,
Görəmmərsən çıraq tutub, gəzəsən.

Oğul verin, qardaş olsun Fərhadə,
Qoy sinəsın öz gücünü qayada,
Layiq olsun bu şərəfə, bu ada,
Gözləyəndə eləsini gözlə sən.

Muğan zəhmət, Muğan hünər istədi,
Muğan Qorqud nəfəsinin üstədi,
Bu qeyli-qal, bu hay-haray bəs nədi?
Dindi zaman, öt bu günü sözlə sən.

ANALAŞDI BU TORPAQ

Ana dedim, anam hey...
Əks-sədaya döndü ana kəlməsi.
Ana dedim, anam hey...
Haya gəldi, Dədə Qorqud nərəsi.
Ana dedim,
analarım boylandı.
Oğul deyə,
Nigar ana,
Eyvazının nər boynuna dolandı.
Ana dedim,
At belində Həcər çıxdı
qarşıma.
Bu yerisdən, bu duruşdan,
Qüvvə gəldi,
torpağıma, daşıma.
Ana dedim,
Ağbirçəklər ocaq çatdı həyətdə.
Dədə yurdu cana gəldi,
gülümsündü həyət də.

Ana dedim,
Analarım için-için ağladı,
Gəlməz oldu oğulları,
Analarım ağı deyib,
bu yolları dağladı.
Dar ayaqda,
Dözüm oldu, hünər oldu analar.
Bərkdən keçdi, boşdan keçdi,
Bu yollarda,
dözümüylə,
Heykəlləşdi analar.
Ana dedim,
baharlaşdı yer üzü.
Qoynun açdı, doğmalaşdı bu torpaq.
Ana dedim,
Dağlar verdi əlini,
Gözümüzdə analaşdı bu torpaq.

YA QİSMƏT

Dərdi çəkənə,
Dəryaz biçənə,
Arxı keçənə,
Keçdi, ya qismət.

Ocaq sönməsin,
Tale dönməsin,
Könül nəğməsi,
Susdu, ya qismət.

Odu közünnən,
Dağı düzünnən,
Ağlar gözü nəm,
Ömrə, ya qismət.

NƏĞMƏM, MƏNƏ HƏYAN DUR

Nəğməm, mənə həyan dur,
Ömür qaçma, dayan, dur,
Könül yenə kövrəlib,
Al, könlümü ovundur.

Vətən gözü nəmlidi,
Həsret iti əllidi,
Düşmən min əməllidi,
Möhkəm düşün, möhkəm dur.

Yellər saçın yolası,
Qəm dünyası dolası,
Bağım, bağçam solası,
Getdi işıq, getdi nur.

Adım-sanım, torpağım,
Dağım-daşım yarağım,
Qaralmada ocağım,
Külək əsir, yel vurur.

BU OCAQDA QALANSİN

Bu dünyanın oyunu çox, dərdi çox,
Bu dünyanın səbri yaman daşıbdı.
Namərdinə oğul deməm, mərdi çox,
Səsim, ünüm o tayları aşıbdı.

Bu dünyanın qəmi böyük, çəkən mən,
Xış gətirin, əsəbimiz daransın.
Ümman boyda arzulara yelkən mən,
Bu yolları yarasıyam yarası.

Xəbər tutsun bu günümdən yurddaşım,
Halal əllər, boynumuza dolansın.
Haya gəlsin anam, bacım, qardaşım,
İstəyimiz bu ocaqda qalansın.

YOL ÜSTƏDİ, TƏKƏRİ YOX

Bu dünyadan qaçasıyam,
O dünyadan xəbərim yox.
Dar yolların yolçusuyam,
Piyadayam, kəhərim yox.

Ömür elə, gün belədi,
Bu ömürdən nə dilədim,
İllər ötdü, heç bilmədim,
Gecəm yorğun, təhəri yox.

Qocaların gözü yolda,
Gah bu tayda, gah o tayda,
Dərd olarmı heç bu boyda,
Bağlar solub, bəhəri yox.

Ellər itib ilim-ilim,
El yanında qısa dilim,
Dilimlənib dilim-dilim,
Qız qəmzəli Həkərim yox.

Ulduz-ulduz gecəm sönüb,
Bu fələyin üzü dönüb,
Dünyam çaşıb, çərxi dönüb,
Yol üstədi, təkəri yox.

TÜRKÜM MƏNİM

Türküm mənim.
Türküm mənim!
Qan qardaşım,
can qardaşım!
Yaraların
yaman oldu.
Bu ağrılar
qançır, qançır.
Yolumuzda
görünməmiş
duman oldu,
yaman oldu.

Türküm mənim
Canım qurban,
bu dərdinə.
Mən ağlaram
yana-yana.
Aman Allah,
el dərdinə,
el dərdinə.

Türküm mənim!
Ürəyimin
iç özəyi.
Arxam,
varım.
Od-ocağım.
Ən qiymətli
göz bəbəyim.
Sən mətinsən,
Əyilməzsən.
Mən bilirəm,
Halın haldı.
Ruhun dönməz!
İnanıram
varlığına.
Türküm,
türksə,
yaşayacaq.
O heç zaman
ölməz,
ölməz.

EY OĞUL... SƏN KİMSƏN

*(Vətənpərvər, layiqli oğul
İlham Bayramova ithaf olunur)*

Ey oğul...
Sən kimsən?
– Türk oğlu
türkəm!
Əslin kim,
kökün kim,
hardan gəlmisən?
– Şamanam,
Oğuzam,
Ərəm, Göytürkəm!
Köküm uzaqlardan
yol açıb gəlir.
Hər daşda möhrümü
qoyub gəlmişəm,
Tarixin əzəmət
əsəri kimi.
Ər oğlu,
ərlərdi,
yazı daşları!
Daşlarda adımı
oyub, gəlmişəm.
Ey oğul...
Soyunnan
xəbər versənə?

– O dağlar,
o hava,
o çəmən,
o yurd.
Zamanın möhtəşəm
qan damarında,
Varlığı gərilmiş
o qədim Urud,
Mənim and yerimdi,
Aman yerimdi.
O kəndi, kəsəyi, eli səslədim.
Üstümə nə yaman
duman yeridi.
Ey igid...
Sözün nə,
Andın nə sənin?
– Elimi,
obamı
geri almaqdı!
Qanımla,
canımla,
nəfəsimlə bil!
Sönən ocaqları
gur qalamaqdı!

BİZİ ÇƏKDİN SİNAĞA

Tanrım!
Bağışla məni,
Üzünə ağ olacam.
Elim-obam
dağılıb.
Yerim-yurdum
uçulub.
Bu bəla
keçən deyil.
Eşidirsən?!
Goracan.
Damarımda
qan donub.
Ürəyim gizildəyir.
Evlər dağım-dağımdı.
Ayaqlarım
yer tutmur.
Torpağa
dizim dəyir.
Ağlamağa
halım yox.
Bu dərd,
yaman dərd imiş.
Könlüm pərən-pərəndi.

Bu dərđ,
mənnən mərd imiş.
Türkün gücü,
sel gücü.
Bu bələdan
Tanrım
qorx!
Sənə asi olmaram.
Eşidirsən,
Yox, yox, yox!
Bir bayatı çağırın,
İçin-için ağlasın.
Bir bayatı çağırın,
Yaraları bağlasın.
Əzizim, türk elinə,
Yanaram türk elinə.
Elim ağlar qalıbdı,
Kömək ol türk elinə.
Əlim üzümdə qalıb
Tanrım!
Sözüm yox daha.
Məşhər günü
bu imiş.
Bizi çəkdin
sınağa.

HAZİR OLAQ HƏR SAVAŞA

Yaman olur
diri-diri
ölməyim.
Qapayıram gözlərimi
ölürəm.
Güman olur
göz yaşına
bata-bata
gülməyim.
Sərsəriyəm,
hönkür-hönkür
gülürəm.
Neşətlənib göz görəsi,
dərdə bax!
Kövrək könlüm
Söylə bir az,
din bir az.
Torpağıma od nə gərək.
Odsuz yanır,
odlanır.
Vallah,
billah
belə olmaz.

Belə olmaz.
Vətən yaman hallanır.
İmdadım yox
yerdən-göydən
Arzularım
ulduz-ulduz
yarılıb.
Asılıbdı elə göydən.
Pənahım tanrıya qalıb.
Haray...
Haray...
Səs salıram
dağa-daşa.
Bir özüməm,
bir əks-səda.
Ay ellərim!
gəlin,
gəlin.
Hazır olaq
hər savaşa.
Hər savaşa.

QƏRİB VƏTƏN

Səcdəgahım,
qibləm vətən.
Qərib-qərib
susma belə.
Bir naşımı
gəlib ötən.
Toy-büsatmı,
yasmı belə?
Qərib vətən,
Nə yaman
Yetimləşib
qalmısan.
Ürəyimin yağını,
Gözlərimin odunu,
Nisgilinlə
almısan.
Gözün
kölgəli sənin.
Sınıxmısan
necə də.
Ulduzların
yox olub.
Solub
aylı gecən də.
Azadlıq dalğasında
Mən də
sənin qulunam.
Gözü kor,
Əli bağlı,
Talan olmuş
yolunam.

O QANLI GECƏ

Tarixdi qan yaddaşım,
Dərd udumlu yaddaşım,
Eh nələr çəkdi başım,
O qanlı gecə.

Torpağa əl uzandı,
Nə verdi, nə qazandı,
Güllələndi öz andım,
O qanlı gecə.

Azadlığa gedirdik,
Min-min oğul itirdik.
Hönkür-hönkür kiridik,
O qanlı gecə.

Vətən yaman sarsıldı,
Xan vüqarım qısıldı,
Qara bayraq asıldı,
O qanlı gecə.

Analarım dil açdı,
Haqqın özü yol açdı,
Qanlar dönüb gül açdı,
O qanlı gecə.

Oğul hey... oğul balam,
Yenidən doğul, balam,
Toyunmu noğul balam,
O qanlı gecə.

Xıncımlanan elim vay...
Qana dönmüş könlüm vay...
Yaman gəldi ölüm, vay...
O qanlı gecə.

Ürəklər didim-didim,
Hara yön alıb gedim,
Od içində əridim,
O qanlı gecə.

Arzular parçalandı,
Diləklər haçalandı,
Ümidlər qıçalandı,
O qanlı gecə.

Dağ vüqarlı analar,
Boya qalxdı analar,
Oğul doğdu analar,
O qanlı gecə.

Dədəm Qorqud gəldimi,
Qopuzu gətirdimi,
Bir dastan yetirdimi,
O qanlı gecə.

ÖLƏN ÇOX, DİRİLƏN YOX

Yaman üzü qarayam,
Qaysaqılanmış yarayam,
Mən yangılı harayam,
Səsimə səs verən yox.

Od olub közə döndüm,
Kövrəldim sözə döndüm,
Dağ idim düzə döndüm,
Dağ dərdimi görən yox.

Ağsaqqalı bilinməz,
Ucalığı görünməz,
Daş ürəklər bölünməz,
Ağlayan çox, gülən yox.

Bu bəla, nə bələdi,
Bu tilsimli qaladı,
Zaman bizi doladı,
Ölən çox, dirilən yox.

İNSAN OL

İnsan, sözüm sənədi,
Dərdlərin əlacı ol.
Demirəm bu dünyada
Məşədi, ya hacı ol.

Oddan od götür yaşa,
Hazır ol hər savaşa,
Zamanla dur baş-başa,
Yunis ol, ya həllac ol.

Köməksizə əl də tut,
Torpaq yansa bel də tut.
El səsləsə eldən tut,
Yurd-yuvana qazanc ol.

İnsan, hünərin varsa,
Bu zülməti yararsan,
Vurhavurdan yorulsan,
Dağ demirəm, yamac ol.

Elə dolan, elə dur,
Sınan könlü ovundur,
Ömür vallah oyundur,
Ya tox ol, ya da ac ol.

ANAM VƏTƏN

Anam vətən, dərdin böyük, çəkəsi,
Qazanımda düşmənimin çömçəsi,
Qan ağlayır üzü bəri köç səsi,
Ürək gərək, belə dərdə dözəsən.

Anam vətən, qəflət yuxun bu imiş,
Qısılmısan boynu bükük, kirimiş,
Torpağıma yağı yaman girişmiş,
Haqq sözünü dedinsə də üzə sən.

Gözüm vətən, gözlərimi tutan kim?
Haqq işimi haqsızlığa qatan kim?
Bizi bizdən ayıran kim, satan kim?
Dağ demədin təpəyə sən, düzə sən.

Anam Vətən, oğlun, qızın yasdadı,
Ağlayanlar Ərzurumda, Qarsdadı,
Fani dünya yaman dönüb, asta dur,
Dağılacaq, ha çalışıb düzəsən.

ÜMİDİM YOX

Bu zamandan küskün düşüb qalmışam,
Heç bilmirəm günah, kimin günahı.
Öz yerimi torpağımdan salmışam
Yetim torpaq, sənmi mənim pənahım.

Kimə deyim ürəyimin sözünü,
Ürəyimin yüz ağrısı dilimdə.
Kimdi belə əyrisini, düzünü,
Bayraq edən nakəslərin əlində.

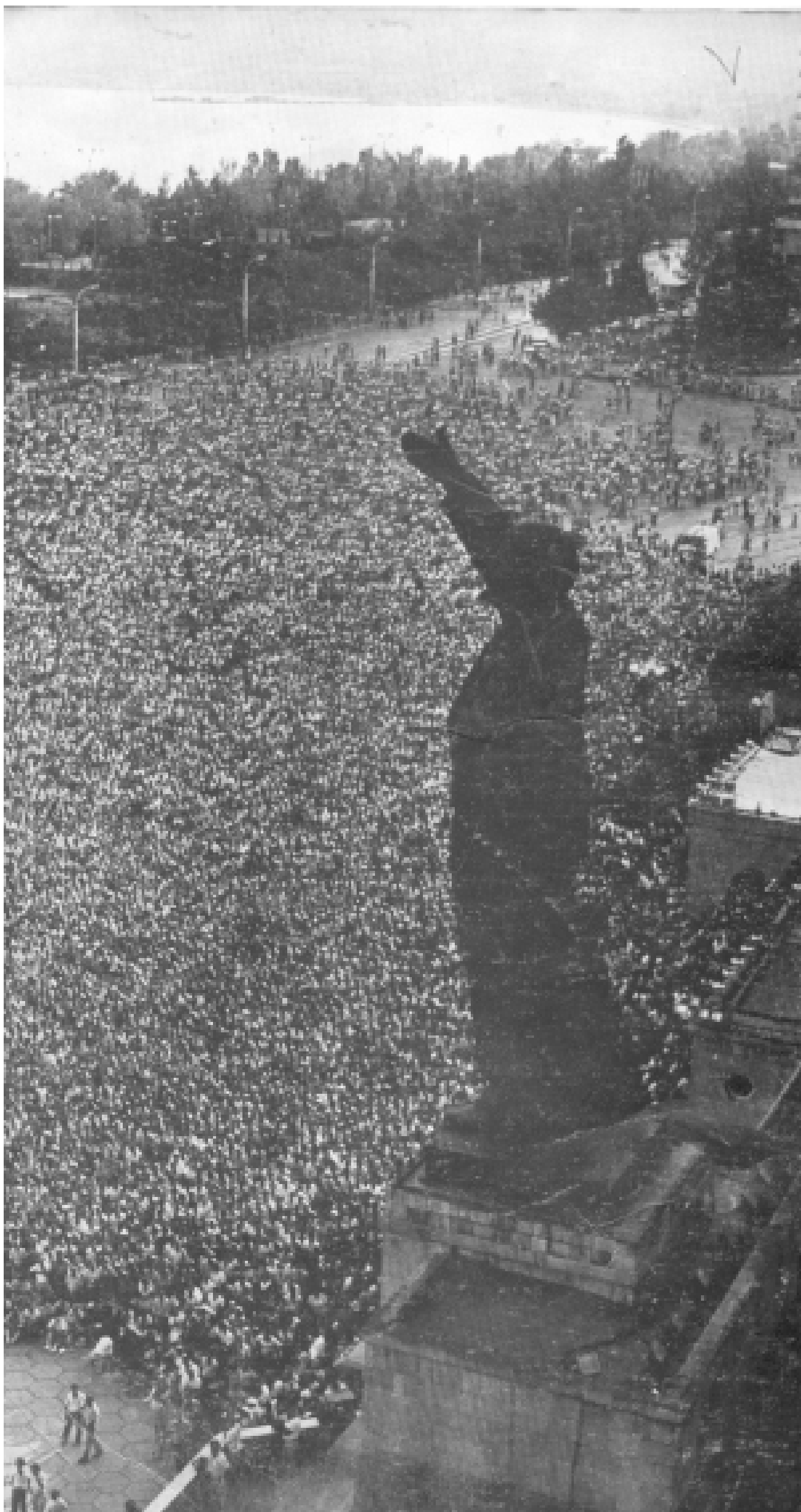
Yaman donub anaların fəryadı,
Şənliyə bax, min-min qurban, sadağa.
Bu zamandan küskün düşüb qalmışam,
Ümidim yox, vallah çıxam sabaha.

QAMÇISI YAMAN

Göz qoydum, gözümə dəyən olmadı,
Atın sahibində yüyən olmadı,
Allahsız əməli düyən olmadı,
Bu fani dünyanın acısı yaman.

Düzə düz, əyriyə əyri baxan kim?
Ucalıq eşqiylə göyə qalxan kim?
Vətən əldən gedir, söylə arxan kim?
Ellərə səs salan carçısı yalan.

Toy-düyün deyən var Allah, yasıma,
Kimisi vurula, kimi asıla,
Qul olun, düzülün sırabasına,
Ağanın əlində qamçısı yaman.

AZADLIQ MEYDANI

Bu gün mən çaşmışam yolumu Allah!
Bu gün baş açmıram kiməm, nəçiyəm.
İkiyə bölünür vətən övladı,
Zindanı bölünmüş bir dəmirçiyəm.

Küçələr canlanıb, od yağır göydən,
Mərəmlər, məqsədlər eyni havada.
Əllər yumruqlanıb, üzü bəridi,
Görən vuruşacaq hansı davada.

Azadlıq meydanı! Məkkə, Mədinə,
Nə vaxtsa diz çöküb, and içmişik biz.
Yoxsa üz döndərib and içdiyindən,
Yoxsa bu meydanda kiçilmişik biz.

Azadlıq meydanı! Açın qapını,
Yığılsın yollardan silah, dəyənək.
Azadlıq meydanı! Açın qapını,
Sözünü vətənim özü deyəcək.

**MEYDAN HASARLANIB,
QOÇ DÜNYASIDI**

Nə yaman tələyə salırlar sizi,
Kəsirlər biləkdən əllərinizi.
Sınayın bu gündə bir-birinizi,
Gözü tox oğullar, ac dünyasıdı.

Hər kəlməm, hər sözüm dinim, mürvətim,
Vətənə xor baxan, vətən töhməti,
Yaman səpələnir el qəniməti,
Əllər uzalıdı, bac dünyasıdı.

Haydı, haray salın, dağlar ucalsın,
İgidlər tanrımdan, yerdən güc alsın,
Bir Vətən cəngisi qoy havalansın,
Meydan hasarlanıb, qoç dünyasıdı.

GÖZ YUMUB, TORU ATDİN

Kökəni tapan oğul,
Yükünü tutan oğul,
Köçünü atan oğul,
Nə yaman yuxu yatdın.

Yoğurduğun nə idi,
Üyüdülmüş dən idi.
Dənin yaman diriydi,
Nə yoğurdun, nə yaptın.

Torpağa haram qatma,
Andına yalan satma,
A qansız, qana batma,
Göz yumub, toru atdın.

DÜNYAMA QOVUŞACAM

Mən dünyadan
Ayrılıb,
Tanrıma
Üz tutacam.
Açacam ürəyimi.
Sevincimi,
Qəmimi
Onunla bölüşəcəm.
Ətəyindən tutacam.
Nəğmələrə dönəcəm.
Sətir-sətir,
Sözbəsöz.
Hərdən təskinlik verib,
əzizləyib,
deyəcəm:
– Ey ürəyim,
döz, döz, döz...
Göz yaşım,
aydınlığım.
Ağrımın
təsəllisi.

Yazdığım
hər bir şer,
Öz içimin
bəllisi.
Doğulan nəğmələrim,
Öz dünyam,
öz aləmə.
Mənə həyat,
can verən.
İmanım,
dinim mənim.
Mən dünyadan
ayrılıb,
Tanrıma
üz tutacam.
Haysız,
küysüz-səmirsiz.
Dünyama qovuşacam.

DEYƏCƏYƏM, SÖZÜM NƏDİ

Bu dünyadan baş açmıram,
Tilsimlidi, möcüzədi.
Mən bilirəm hər kəlməmin,
Əyrisi nə, düzü nədi.

Eniş də var, yoxuş da var,
Min diləkli alqış da var,
Oda salan qarğış da var,
Eh... bilirəm dözüm nədi.

Hey baxıram yerə, göyə,
Ümidimi verrəm göyə,
Gözlərimi döyə-döyə,
Bu qeylü-qal özümlədi.

Günüm gedib, qaş qaralıb,
Yaman yerdə axşamladıq,
Ağı deyib, oxşamadıq,
Görünməyir gözü nəmli.

Yoxuşları aş-aşa,
Haray sallam dağa-daşa,
Nəğmələninib başdan-başa,
Deyəcəyəm, sözüm nədi.

OYNA, A KÖNLÜM, OYNA

Oyna, a könlüm, oyna,
Oynamalı vaxt gəlib.
Dünyanın çəmin tapsan,
Dolanmalı taxt gəlib.

Düzə düz deyən yoxdu,
Yalan-filan da çoxdu,
Dağ bilib hara çıxdım,
Yalanmalı vaxt gəlib.

Düz dünyam çaşıb nədi?
İnsan korlaşıb nədi?
Sellər qarışıb nədi?
Üzü bəri arx gəlib.

Oyna, a könlüm, oyna,
Baxıram bu oyuna.
Arxalanıb soyuma,
Gözüm-könlüm tox gəlib.

TANRİM, MƏNƏ KÖMƏK OL

Göylərin bəndəsiyəm,
Dünyamın qəm səsiyəm,
Mən kimin kimsəsiyəm,
Tanrım, mənə kömək ol.

Arzuların sonu yox,
Yollar uzun, sonu yox,
Belə getsə sonum yox,
Tanrım, mənə kömək ol.

Haldan-hala düşürəm,
Yaman yola düşürəm,
Yalanla ötüşürəm,
Tanrım, mənə kömək ol.

Bu meydan, gəl baş çıxar,
Ürəyimdən daş çıxar,
Məni məndən al çıxar,
Tanrım mənə kömək ol.

**TANRİM DA ƏLİMDƏN
YORULUB, ALLAH**

Ölüm ucuzlaşıb, ölüm havayı,
Ölüm unutturub ağını, vayı.
Daha ağlayan yox məndən savayı,
Mənim də gözümə qor dolub, Allah!

Kimlərin təpəri yox olub elə,
Sözlərin təhəri yorulub demə,
Ellərin bəhəri elədən belə,
Dağ aşıb, düz keçib, qovrulub, Allah!

Mən də bir dərvişəm bu yol uzununu,
Vallah qıyamam qurda quzunu,
Tanrıma üz tutdum illər uzununu,
Tanrım da əlimdən yorulub, Allah!

VƏTƏN

Vətən, sənin qulunam,
Keçilməmiş yolunam,
Əri ölmüş dulunam,
Arxam ol mənə, Vətən.

Hər daşına üz tutdum,
Qəriblikdə üz tutdum,
Mən adını yüz tutdum,
Doğmam ol mənə, Vətən.

Dilim sözümə həsrət,
Dağım, düzümə həsrət,
Sözün düzünə həsrət,
Kömək ol mənə, Vətən.

Başım qeylü-qaldadı,
Gümanlarım yoldadı,
Güvənc yerim hardadı,
Koram, görmürəm, Vətən.

VƏTƏNİ SEVİN

Vətəni sevin!

– dedilər.

Dedilər:

– Sevin, Vətəni!

Bu söz

mənim içimdədir.

Vətən,

canımın öz tənə.

Vətən,

mənim gur işığım,
ev-eşiyim.

Bayatıyla,

laylalarla

möhürlənmiş

söz beşiyim.

Ürəyimin

şah damarı.

Göz bəbəyim.

Vətən – mənəm!

Vətən – sənsən!

Heç olarmı

öz canını

sevməyəsən,

sevməyəsən?!

MƏNİ QORXUDAN

Bu Vətən,
 bu torpaq,
 bu da ki, səma.
Bu mənəm,
 bu dövran,
 bu da ki, zaman.
Boğulub
 qalmışam
 ilahi yaman.
Yaşamaq
 nə qədər
çətindi,
 çətin...
Gözlərim
 kor olub,
Görmürəm daha.
Bu zülmət,
 qaranlıq
 içimdə mənim.
Gümanım
 qalmayıb
 vallah
 sabaha!
İtirə-itirə
 seçim də mənim.

Beləcə
düz dünyam,
qovhaqovdadı...
Yatmışdım,
ayıldım –
Vətən hardadı?
Haqqım
qamarlanıb,
haqqım aldanır...
Arxamda
kimlərdi,
kim daldalanır?!
Bəs edər,
ayılaq
qəflət yuxudan.
O vədlər,
yalanlar
aldatdı bizi.
Vətən
Yarılanıb,
Məni qorxudan –
vallah,
itirməkdi
bir-birimizi.

A ÇADİR ŞƏHƏRCİYİM

Ürəyimdə yara var,
Yarada bir qara var,
Yaman ara vuran var,
A çadır şəhərciyim.

Duman gəlib üstünə,
Dözəmmirəm tüstünə,
Dərd çəkilib üstünə,
A çadır şəhərciyim.

Cavanlarım sozalıb,
Qocalarım azalıb,
Körpəmi azar alıb,
A çadır şəhərciyim.

Nə deyim, nə danışım,
Tutdu kimin qarğıışı,
Ağrınıza qarışım,
A çadır şəhərciyim.

Mən də qolu bağlıyam,
Neynim, yolu bağlıyam,
Mənəm dolub, ağlıyan,
A çadır şəhərciyim.

QAÇQINAM

Arzularım pərən-pərən,
Ürəyimi yoxdu görən.
Elim itib, hanı görən,
Qaçqınam, anam, qaçqınam.

Dağ döşündə sarı çiçək,
Gəl yaramı sarı, çiçək.
Hanı doğru, hanı gerçək,
Uçqunam, anam, uçqunam.

Əlimdə bir əsa gəlsəm,
Ya mən gələm, ya sən gəlsən,
Yollar uzun, yolda ölsəm,
Borclunam, anam, borclunam.

QƏM GÖRÜRƏM

(İlham Qəhrəmana ithaf edirəm)

Bu dünyanın acısını dadan sən,
At oynadıb, qamçısını atan sən,
Bu minvalla öz başını qatan sən,
Neyləyim ki, dəmində bir qəm görürəm.

Yurd arzusu ilmə-ilmə sökülüb,
O bağların barı yaman tökülüb,
Bu sənmişən, belin necə bükülüb,
Yurdu talan, gözlərində qəm görürəm.

Nə yaylağın, nə aranın, nə düzün,
Aman Allah, yetimləşib üz-gözün,
Sinən odlu, qısılıbdı düz sözün,
İşə bir bax, kökdən düşmüş bəm görürəm.

NİGARAN GEDİRƏM

Ürəyim dolubdu, ağrılarım çox,
Tükənib mənimki, bitib mənimki.
Haqsızlıq od təki baş alıb gedir,
Bu dünya dadıma çatan deyil ki...

Arzular sozalıb, qara düşübdü,
Ümidlər, diləklər tora düşübdü,
O haylı günlərim dara düşübdü,
İtirib bərəni, itirib bəndi.

Dilim də qısalıb, gözüm kölgəli,
Bu vətən, bu da mən, sözüm yox daha.
Yaman kölgəliidi üzüm, kölgəli,
Nigaran gedirəm üzü sabaha.

BU GECƏ

Bu gecə
 özümnən
 incik, narazı.

Bu gecə
 nəğmələr
 könlümdə susub.

Bu gecə
 yarımçıq
 qalacaq yazım.

Bu gecə
 qoy Tanrım
 məni qorusun.

Nə ulduz,
 nə də Ay
 gözümə dəyir.

Elə bil,
 göy üzü
 dumanlanıbdı.

Bu zülmət
 gecənin
 xofu canımda.
Əllərim uzalı,
 güman qalıbdı.
Sabah da
 açıla,
Günəş də
 çıxa.
Gül aç,
 güllənə
 Yer üzü yenə.
Dağlara üz tutam,
Düzlərə çıxam.
Eləcə,
 sığınam
 nəğmələrimə.

SÖZÜM DƏN-DƏN

Fikirlərim qarışıq,
mən özümə qapılıram.
burdan ora,
ordən bura.

Atım-atım
atılıram.
Göz önündən
nələr gəlir,
nələr keçir...

O günlərin
ağrısıdı,
Ürəyimi
dəlib keçir.

Xocalının
harayıdı qulağımda.

O qar,
soyuq
yada düşür.

Laçın,
 Şuşa oylağında,
at üstündə
 yad ötüşür.
Dərdə
 bir bax!
Utanıram
 öz-özümdən.
Üz çevirib
 bizdən torpaq.

Nəğmələrim
 – ağrılarım
Sözüm dən-dən,
Səpiləcək Yer üzünə.
Gecələrim
 qarışacaq
 gündüzümə,
 gündüzümə.

DÜNYAM MƏNİM

Bu ömrümü dağ da bilib aşacam,
Bu ömrümü selə dönüb daşacam,
Nəğmələrlə ətirlənib başacan,
Yaşayacam, yaşayacam eləcə.

Dünyam mənə lay-lay deyən beşiyim,
O – anamdır, gecə-gündüz keşiyim.
Dünyam qalam, dünyam evim, eşiyim,
Öz dünyama qovuşacam gör necə.

Tamarzıyam elə sözün düzünə,
Bilən yoxdu əyrisi nə, düzü nə,
Bu dünyanın dərdi böyük, gözü nəm,
Mən də ona qovuşacam gizlicə.

QƏRİBLİKDƏ

Elimi səsləyirəm,
Elim mənə əzizdi.
Bir yumruq ürəyimdə,
Ümmanlaşan dənizdi.

Mən qərib, mən tənhayam,
Ürəyim səksəkədə.
Yolun azmış yolçuyam,
Yox olmuşam bəlkə də.

Canım, gözümsən Vətən,
Qəriblik yamanıymış.
İndi dərk etdim bunu,
Vətənim anamıymış.

XLOR VAR, XLOR

– Xlor var, xlor!
Mebel yağı, kislota.
Millətin gününə bax!
Çörək pulu qazanır,
Zəhərə bata-bata.
– Xlor, nə xlor.
Haray-həşir qoparır.
– Dərdlərin dərmanıdı.
Ürəklərdə qövr edən
O qara ləkələri

Bircə anda
aparır.
– Xlor var,
xlor.
İlahi,
dərdimə bax!
Nəfəsi
zəhərlənmiş
Qardaşım,
bacılarım,
Gözlərimdə
yox olur.

O pəhləvan oğullar,
Səsləri
bata-bata
Ölür,
ölür,
doğulur.
Xlora
mahnı
qoşan var.

– Dadıma
 yetən gəlsin.
Qulaq tutub
 qaçan kim.
Dərdini
 uda-uda,
Ürəyini
 açan kim.
Cılızlaşır atalar,
Acizləşir analar.
Qorxulu
 ab-havada
Boy atarmı
 balalar?
– Xlor var, xlor!
Gələcəyə
 inamım
Gözlərimdə
 yox olur.

AY NƏSİMİ

(Oğlum Nəsimiyə ithaf olunur)

Bir şəh əsdi, qəribsəyib mən çaşdım,
Elə bil ki, doğmalığa qarışdım,
Bu görüşdən oda dönüb alışdım,
Yad ölkədə Kəlbəcərin havası.

Hər kəlməndə şirinliyin dadı var,
Öz dilində gül-çiçəyin adı var,
Gözlərində Kəlbəcərin odu var,
Dağlarımın sənsiz qalan səfası.

Vallah, elə mən də qərib kimiyəm,
Tənhalığa üzüb gedən kimiyəm.
Bu Vətənin kədəriyəm, qəmiyəm,
Qanım coşub, hayım torpaq davası.

El-obana qurban dedin özünü,
Mən qurbanam, qurban demə özünü,
Dağlarımın, düzlərimin dözüümü,
Yetim qalan lalələrin yarası.

Kəlbəcərin dəli-dolu daşqını,
Yoxsa qərib ürəyində baş qatır,
Ay Nəsimi, ay elimin qaçqını,
Vətən var ha, qoy sizlərdən yarısın.

BU DÜNYA

Baxıram torpağa, baxıram daşa,
Əlini uzatmır qardaş-qardaşa.
Ürəklər bərkiyib, dönübdü daşa,
Bu dünya gözümdə alatorandı.

Cəhənnəm xofunun qorxusu itib,
Kiminin qorxudan yuxusu itib,
Çoxunun inamı, arzusu bitib,
Bu dünya gözümdə zülmət qaranlıq.

Başımın üstündə dumana bir bax,
Haqqı qamarlayan yalana bir bax,
Allah, şükür sənə, qalana bir bax,
Lal olub dinmədik, üzdən dolandıq.

ARANIZDAN KÖÇƏN MƏN

Bu günümdən gileyliyəm, gileyli,
Məcnun varsa, görən kimdi, bu Leyli,
Ürək sınıb, çal-çağıra yox meylim,
Yüküm ağır, qəm yükünü çəkən mən.

Ağrılarım «Ağrıdağa» yol çəkər,
Ürəyimdən nələr gələr, nə keçər,
Yol yarıda, anlar ötüb, gün keçər,
Meyim qəmdi, dərd-sərimi içən mən.

Yalana bax, qamçılayır yer üzün,
Aman Allah, şərə düşüb yer üzü,
Acizləşib haqdan gələn hər sözüm,
Bu minvalla, aranızdan köçən mən.

İTİB MİZAN-TƏRƏZİ

Bu dünyanın çərxi yaman dönübdü,
Haqdan gələn haqsızlığın içində.
Baş açmıram, itib mizan-tərəzi,
Yerli-yersiz, gör bir kimlər seçimdə.

Tanrım, mənə bir yol göstər, yollanım,
Yerdən əlim üzülübdü, neyləyim.
Bu yolların çarpazına düşmüşəm,
Dolaşıbdı arzularım, diləyim.

Arxam yoxdu arxalanam, öyünəm,
Güvənc yerim düz amalım, düz sözüm.
Mat qalmışam, haqdan çoxu gen qaçır,
Alışmayır bu dövrana üz-gözüm.

YALANIYMIŞ

Bu dünya yalanıymış,
Sonu yox, talanıymış,
Ağrısı yamanıymış,
Ömrüm də ötüb getdi.

Ta dözüm də qalmayıb,
Sözüm bitib, qalmayıb,
Heç gözüm də qalmayıb,
Ömrüm də ötüb getdi.

Gedəcəyim yol uzun,
Yatım, yuxumu yozun,
Yalan dünyadan pozun,
Ömrüm də ötüb getdi.

TANRİM, HÜNƏR VER MƏNƏ

Tanrım, hünər ver mənə,
İlmələnim söz üstə.
Oda, alova dönüm,
Nəğmələnim köz üstə.

Tanrım, hünər ver mənə,
Yanım, yanım, alışım.
Eşidirsən səsimi
Nəğməm, könül barışım.

Tanrım, hünər ver mənə,
Tapım könül mülkümü.
Azad olmuş qulunam,
Gözləyirəm hökmünü.

BU GÜNDƏN

Bu gündən
davaya
çıxacam
mən də.

Bu gündən
ər oğlu,
Ər olacam mən.
Qoy tanrım
qorusun
düşmənimi də.

Meydana
baş alıb
vuruşacam mən.
Bir qala
quracam,
Haqqın sözündən,
Göylərdən
tanrımın
səsi gələcək.

Bilmirəm
 əyrisi,
 vallah, düzü nə?
Haqqın dərgahına
 kimlər gedəcək.
Bu gündən
 yalanın
 ölümü gəlib.
Bu gündən
 tanrıma
 yaxın olmuşam.
Bu gündən
 fəryadım
 göyə yüksəlib.
Haqsızlıq
 od salıb,
 Mən qovrulmuşam.

MƏN GEDİRƏM ÖLMƏYƏ

Ölmüşəm ey, ölmüşəm!
Gəlin götürün məni.
Hanı haqqın dərgahı,
Ora ötürün məni.

Ölmüşəm ey, ölmüşəm!
Elim məndən xəbərsiz.
Ay elim, ay elatım,
Məni siz götürərsiz.

Ölmüşəm ey, ölmüşəm!
Soruşan da yox niyə.
Zaman yaman korşalıb,
Mən gedirəm ölməyə.

BU HARASIDI

Xəzana dönübdü yenə sözüm də,
Payız ürəyimin qəm nidasıdı.
Qaçqınam, qaçıram özüm-özümdən,
Ağrılar könlümün od libasıdı.

Bu yağış, bu tufan mənim içimdə,
Gör nələr püskürür, qopur içimdən,
Ömür körpüsünü belə keçirəm,
Eh... məni göynədən el yarasıdı.

Torpağa sığınıb imdad dilərəm,
Özümü özümə mən yad bilərəm,
Tanrımdan yenilməz qanad dilərəm,
Arzular tükənməz, bu harasıdı?!

KİLİDİNİ AÇMIRAM

Donum qəmdən geyilib,
Dünya qəddim əyilib,
Sənmi, mənmi gileyli,
Özüm də baş açmıram.

Şaxta vurmuş kimiym,
Eh... qovrulmuş kimiym,
Bil, yorulmuş kimiym,
Mən baş alıb qaçmıram.

Ürəyimə dən düşüb,
Ayrılıq nədən düşüb,
Vüsal məndən ötüşüb,
Kilidini açmıram.

SEVGİLİLƏR GÜNÜNDƏ

Qızılgülün qönçəsi,
Könüllərin incəsi.
Vurulacaq neçəsi,
Sevgililər günündə.

Sevənlər gəlməz saya,
Məhəbbət dolu dünya,
Eşqlər çatacaq aya,
Sevgililər günündə.

Yer də, göy də güləcək,
Qızlar könül verəcək.
Nənələr kövrələcək,
Sevgililər günündə.

Mağarlar qurulacaq,
Toy-büsat vurulacaq.
Gümanlar doğrulacaq,
Sevgililər günündə.

DÜNYANIN ÜZÜ BİLİNMƏZ

Haqsızlıq ömrümə qənim kəsilib,
Haqsızlıq içində batıb qalmışam.
Nə varım, nə yoxum, təkcə canım var,
Onu da hələlik satın almışam.

Yaman ögeyləşib bu yerlər mənə,
Baxıram, dünyanın üzü bilinməz.
Dərdim çəkiləsi dərd deyil, vallah.
Namərdi bilinməz, mərdi bilinməz.

Torpağın köksünə haram qatılıb,
Bağların barını qurd-quş yeyəcək.
Çoxunun dilindən qıfıl asılıb,
Nadanlar sözünü yaman deyəcək.

Mənim də sözümün kəsəri yoxdu,
Ürəyim ağrılı, halım qovğada.
Dünyanı tərs görüb,özüm də qorxdum,
Allah, məni qoru belə davadan.

SON QOYULAR HƏYƏCANIMA

Neynim, bu dünyada görəcəyim çox,
Ünvanım bilinməz, mən qəm daşıyam.
Nəğmələr əlimdən bezardı, bezar,
Hamının dərđini gərək daşıyam.

Yarağım, səngərim içimdə mənim,
Gecələr sözümlə durub təkbətək.
Doğulan hər kəlməm yol yoldaşımdı,
Haqqın dərğahında razıyam ölmək.

Mən qəmin əsiri deyiləm, bilin,
Elimin fəryadı hopub canıma.
Bu qanlar-qadalar tükənsə, bitsə,
Vallah, son qoyular həyəcanıma.

MƏNƏ GÜLƏYƏN DEMƏ

Bu yola izim düşür,
Dörd yana gözüm düşür,
Könlümdən sözüm düşür,
Mən də beləyəm, demə.

Yolların yolçusuyam,
Xoş məqam ovçusuyam.
Bir azca ovsunçuyam,
Arzu, diləyəm, demə.

Bu dünyadan köçəcəm,
Üz tutacam göyəcən,
Zaman busa güləcəm,
Mənə güləyən, demə.

YOLLAR YARIDA

Bir kövrək ürəyin yiyəsi mənəm,
Ürəyim dünyamın odu-ocağı.
Nə varsa, dövlətdə gözüm var mənim,
Xoş məqam imanım, öz umacağım.

Pənahım tanrımdı, gözə görünməz,
Onun alqışıldı məni qoruyan.
Ruzusu sevgidi, içimdə mənim,
Şeytan əməlindən gərək qorunam.

Yaralı qəlblərin dönəm başına,
Narahat gözlərin laylası olam,
O doğma ellərdə qərib torpağın,
Yolunda qarıyan anası olam.

Beləcə durulam bu ağrılarla,
Könlümün nəğməsin döndərəm oda.
Bir Vətən sevgisi doğulsun, Allah!
Hələ çox işlər var, yollar yarıda.

VƏTƏN, SƏNƏ QURBANAM

Sinən laylalı beşik,
Vətən, sənə qurbanam.
Yaran közə dönübdü,
Dar macaldı dur, anam.

Dərdin birmi, ikimi,
Ağrın qubar eyləyib.
Vətən, sözüm sənədi,
Səni kim lal eyləyib.

Könlüm dil deyib ağlar,
Bağ-bağçan qara bağlar.
Yetimləşən arzular,
Gör necə yara bağlar.

Vətən, sənə qurbanam,
Qoy dolanım başına.
Vallah, yaman düşmüşük,
Tanrının qarğışına.

FƏRİZƏ, İLHAM SEVGİSİ

Quranın ayəsi bilin,
İlk eşqin mayası bilin,
Sevənlər dünyası bilin,
Fərizə, İlham sevgisin.

Körpələrə söz öyrədin,
Hər sözünü düz öyrədin,
Laylay deyin, yüz öyrədin,
Fərizə, İlham sevgisin.

Qızlarımın qibləgahı,
Oğulların məbədgahı,
Sevənlərin qərargahı,
Fərizə, İlham sevgisi.

Yadda qalar, nağıllaşar,
Düzlər keçib, dağlar aşar,
İl ötdükcə cavanlaşar,
Fərizə, İlham sevgisi.

Dillənsənə, qəbir daşı,
Səni görcək səbrim daşır,
Allah, torpağa qarışır,
Fərizə, İlham sevgisi.

Bu ocaq, bu pir, and için,
And yerimizdi, and için!
Yer-göy ağlar için-için,
Fərizə, İlham sevgisin.

Onlar Tanrıma yaxındı,
Bu eşq bir odlı axındı,
Mənə Tanrıdan yaxındı,
Fərizə, İlham sevgisi.

KÜSKÜN DÜŞMÜŞƏM

Arzularım ağ yalana dönübdü,
Gözlərimin qarasında həsrətim,
Gümanlarım qəlpələnib sökülür,
Göz görəsi gözdən itir taqətim.

Bu dünyada daha gözüüm yox mənim,
Tanrımnan da vallah əlim üzülür,
Boğazımnan asacağım kəndirin,
Gözü məndə, dərd əlindən üzülür.

Baş açmıram bu nə ömür, bu nə gün,
Ağlamaqdı, ağlamaqdı vərdişim.
Qərarım yox, yaman küskün düşmüşəm,
Yıxdı məni yerin-göyün gərdişi.

HAQQA SƏS VERƏK

Gəlin ədalətə, haqqa səs verək,
Elimə, obama saf nəfəs verək,
Yer üzün cənnətə, gülə çevirək,
Arzular, gümanlar dursun baş-başa.

Vətənin ətrindən gəlin məst olaq,
Sevgiylə dolanaq, xoş, sərməst olaq.
Orduya çevrilib, biz dəst-dəst olaq,
Bir səslə dillənək, vətənim yaşa.

Xalqımın ər oğlu seçilsin gərək,
Haqqın dərgahından keçilsin gərək,
Vüqarı dağlardan biçilsin gərək,
Dost olsun bu yolda qardaş qardaşa.

Qurudaq gözlərin həsrət yaşını,
Devirək düşməni, yıxaq qoşunu,
Uçuraq göylərə şahlıq quşunu,
Daha toxunmasın yerdə daş daşa.

KÖMƏK OL

Zamanın quluna dönmüşəm Allah!
Zamanın əlində oyun-oyuncaq.
Yolların yorğunu, bircə canım var,
Məni bu bəladan kim qoruyacaq?!

İnancım torpağın üst qatındaydı,
Fələyin oduna düşüb dağıldı.
Arzular könlümün quş qanadıydı,
Gördüm ki, uçulub dağım-dağımdı.

Zamanın əlində kor yolçu kimi,
Gedirəm niyyətim, sözüm yarıda,
Xalqımın adından sözüm var sənə,
Bu yolda kömək ol, bizi Yaradan.

ÖLÜM-İTİMLİ DÜNYA

Mat qalmışam bu dünyanın işinə,
Neyləməli sonu ölüm-itimli.
Gidi dünya, sözüm sənə olacaq,
Əzəl gündən yaman əydin qəddimi.

Göy Tanrımın sevgisindən savayı,
Süleymana nə var qaldı, nə taxtı.
Əzrayılın qolu yaman zorluymuş,
Vaxtı tamam olanlara əl qatdı.

Bu dünyanın ələmi çox, qəmi çox,
Neyləsən də, ömür gəldi-gedərdi.
Vaxt varıydı mən analı bəxtəvər,
O müqəddəs əllərini öpərdim.

Mat qalmışam bu dünyanın işinə,
Bu gün olan sabah vardan yox olur.
Aman Allah, qoru belə bələdan,
Ömür var ki, ölümündən qorxulu.

KİM QORUYACAQ

İlahi, bu dünya oyun bazarı,
Halıma yananım durub yox kimi.
İnsanlar korşalıb, nədir azarı.
Nadanlıq qəlbimə batır ox kimi.

Yamanlar əlində qalıbdı yaxam,
Sözümün kəsəri bitən deyil ki...
Əlinə bir fürsət düşən namərdin,
Dilindən yalanlar itən deyil ki!..

Bu zaman, bu da mən, başı qovğalı,
Haqqın dərgahında azanlara bax!
Yerini gen görüb, özünü danan,
Tanrımın əmrini pozanlara bax!

İlahi, səbrimə möhlət ver bir az!
Bu dünya nakəsə oyun-oyuncaq.
Oğullar sözünə xələf çıxarsa,
Vətəni, torpağı kim qoruyacaq?!

QƏRİB YOLÇUYAM

Dünyadan narahat, zamandan küskün,
Ayağım altından yer də qaçacaq,
Qeylü-qal içində ürəyim üzgün,
Əllərim tanrıma əlin açacaq.

Diləyim, niyyətim, bircə arzum var,
Torpağım qurtulsun düşmən əlindən.
Şuşanın dağları haylasın bizi,
Körpələr nur saçsın gülüşləriylə.

Beləcə ürəyim qövr edir Allah,
Elindən gen gəzən bir qoruqçuyam,
Vətənin bağrını yaralı görüb,
Nə əzmim, hünərim, qərib yolçuyam.

OĞUL DOĞULDU

(Ramil Səfərova ithaf olunur)

Haqqın dərğahında cavab verən sən,
Haqqın dərğahında sınmadın, oğul.
Xalqına görk etdin ləyaqətini,
Düşməinə nifrəti danmadın, oğul.

İllərdi hələ də qaysaqlanmayıb,
Ağrılı yaramız, acı yaramız.
Dərdimin məlhəmi qeyrətin oldu,
Səninlə öyünür oğullarımız.

O əsir torpaqlar incik, narazı,
Amalın bir örnək olacaq bizə.
İlahi! ən uca arzum, murazım,
Nə qədər gərəkdi hər birimizə.

Tökülmüş qanların qanını aldın,
Tanrımın yanında üzün ağ oldu.
Minlərlə ananın gözlərində sən,
Qəhrəman adınla oğul, doğuldun.

Xocalı, Cəbrayıl, Laçın, Zəngilan,
Şah Şuşam, Qubadlı yaman səsləyir.
O yetim torpağım, qərrib torpağım,
Yurduma bələnən duman səsləyir.

İgid Beyrəkə dön, Koroğluya dön.
Qır atın üstündə əzminlə çap, gəl.
Qeyrət zirvəsini fəth edən oğul,
Əlində bayrağın Vətənə çat, gəl!

MƏN HAZIRAM ÖLMƏYƏ

Bu dünyadan nə inciyəm, nə küskün,
Qismətimin ağrısını çəkən mən.
Hər anımı, hər günümü yüz ölçüb,
Bircə dəfə aman Allah, biçən mən.

Taleyimin qara rəngli naxış,ı,
Gözlərimin sürməsinə dönübdü,
Bu dünyaya sənsiz baxan baxışım,
Nursuz qalıb, gör bir necə sönübdü.

Yollardayam çağır,ı bu, izi bu,
Baş çıxaran varsa, gəlsin köməyə.
Mənlik deyil bu dövrənin gərdişı,
Belə getsə, mən hazıram ölməyə.

GÖRÜŞƏCƏM

Bu dünya gözümdə ala torandı,
Bilmirəm üz tutub hayana gedim.
Bu dünya gözümdə zülmət qaranlıq,
Qərarım tükənib, o yana gedim.

Sözümün kəsəri kütləşib, neynim,
Dünyanın gözündə kiçilmişəm mən.
Daha pozulubdu mizan-tərəzi,
Ağrıyla-acımla seçilmişəm mən.

Yolumu göylərə salacam, Allah!
Nadanlar əlindən qaçaq düşəcəm.
Yalanlar içində qərib kimiyəm,
Ulduzlu dünyamla mən görüşəcəm.

DÖRDLÜKLƏR

Ömrümün payızı qışa sarıdı,
Ürəyim kövrəlib, bir himə bənddi.
O keçən günlərin həsrətindəyəm,
Nə olar yox edin, bərəni-bəndi.

Bu zaman əlimdən qaçacaq daha,
Bu zaman əlimdən bezardı-bezar.
Haqqın dərgahına çatan deyil ki,
Haqsızlıq içində yolunu azar.

Elə bu yolların izinə düşüb,
Haqqın dərgahına üz tutacağam.
Tanrımın yolunu tapa bilməsəm,
Vallah baş götürüb, mən qaçacağam.

Bu da bir zamandı, bu da bir dövran,
Namərdi bilinməz, mərdi bilinməz.
Bir kişi kəlməsi tütüyə kimi
Yox olub itibdi, gözə görünməz.

Özüm də bilmirəm, hara yox olum,
Bu dünya nə yaman çıxıb qəsdimə.
Bir kövrək ürəyin yiyəsiyəm mən,
Qalmışam məəttəl, axı qəsdı nə?

Bu bahar, nələrə yadıma salır,
Ömrümün ən çılğın, ötən anları.
Xəyalım göylərdə pərvazlanardı,
Daha qırılıbdı quş qanadlarım.

Tənhalıq ömrümün yol yoldaşındı,
Nələri götür-qoy edirəm elə.
Yox olub dünyanın nadanlığından,
Tək-tənha gedirəm, elədən belə.

Zərrə sevincimə daş atılıbdı,
İtmisən, yoxluğun ümman kədərim.
Sənsizlik nə yaman qorxudur məni,
Bu da tale payım, bu da qədərim.

Ömrü kəsəsinə getmişəm demə,
Nə yaman aldanıb, çaşmışam, Allah!
Elə bil yuxuymuş, gəldi də getdi,
Nağıllı dünyamda başmışam, Allah!

Dünyanın əlindən qaçaq düşəcəm,
Azacam yolların dolaylarında.
Elə sağollaşıb, əl yellədəcəm,
Qaçacam zamanın yalanlarından.

İlləri ötürüb vermişəm bada,
Yolların yorğunu olan da mənəm.
Allah, xoş günlərim qoparaq düşüb,
Dərdimlə bərabər qalan da mənəm.

Ötən illərimin izinə düşüb,
Saçımın qarası dən-dən olacaq.
O anlar ömrümə şirin xatirə,
Bilirəm bu günüm, dünən olacaq.

Ürəyim təntiyir, söz də tapmıram,
Ay allah, insanlar çaşıb deyəsən.
Dağlara baxan yox, dağlar sınıxıb,
Nadanlar düzləri aşıb deyəsən.

Dərdimi necə çəkim,
Dərdim elin dərdidi.
Ürəyim şama dönüb,
Piltə-piltə əridi.

BAYATILAR

Sinəmdə dağdı Şuşam,
Ölməyib, sağdı Şuşam.
Xarı bülbül yol azıb,
Viranə bağdı Şuşam.

Şuşada uca dağlar,
Qocadan qoca dağlar.
Nə ola, duman olub,
Səni bir qucam, dağlar!

Şuşanın Xan bulağı,
Qərib olub oylağı,
Quzusu mələr qalıb,
Yetimləşib yaylağı.

Şuşam, şah Şuşam mənim,
Gülməxmər, yovşan mənim,
Ürəyimin məlhəmi,
Qəlbimlə qoşam mənim.

Şuşada gözəl vardı,
Xınada yüz əl vardı,
Elimə kömək gərək,
Haydı, vaxtımız dardı.

Şuşam od içindədi,
Allah! Yad içimdədi,
Uluların ruhudu,
Yenə qəm içindədi.

Əzizinəm daş yandı,
Torpaq yandı, daş yandı.
Dağlar, dağım ağırıldı,
Gözlərimdə yaş yandı.

Əzizinəm elə gəl,
Qərbləkdən elə gəl.
Yağı, baxma elimə,
İmana gəl, dinə gəl.

Əzizinəm Göyçə mənim,
Öz elim, Göyçəm mənim.
Başqa yurdda gözüm yox,
Dəyməyin, Göyçə mənim.

Əziziyəm, bu yurda,
Bu torpağa, bu yurda.
Elim beləmi getdi,
Sahib varmı bu yurda?

Əzizinəm, ay ellər,
Od tutub sinəm, ellər.
Alı yox, Ələsgər yox,
Yollar yarıdı, ellər.

Mən aşiq yurd yerinə,
Qayıdın yurd yerinə.
Ulular bağışlamaz,
Xor baxsaq yurd yerinə.

Mən aşiq öz Göyçəmə,
Dəyməsin göz Göyçəmə,
Bundan gözəl el varmı?
Vurğunam öz Göyçəmə.

Əzizinəm, qərib hey...
O tayda var qərib, hey...
Təbriz dağı azıymış,
Olduq burda qərib, hey...

Əzizim, oğul gəlsin,
Açmağa oğul gəlsin.
Əlim-qolum bağlıdı,
Açmağa qolum gəlsin.

Əzizinəm, dərd əhli,
Mən gəzirəm dərd əhlin.
Bu kor olmuş gözlərim,
Görəmməyir dərd əhlin.

Əzizim, çalın-çarpaz,
Çəkilib çalın-çarpaz.
Oğul, qız od içində,
Sinəmdi çalın-çarpaz.

Əzizinəm, haray salın,
Yığılın, haray salın.
Ocaq sönür, amandı,
Qoymayın, haray salın.

Əzizinəm, dərd mənim,
El gedir, bu dərd mənim.
Mən də elin qızıyam,
Ağlaram, bu dərd mənim.

Mən aşiq, mərd oğula,
Mərd igid, mərd oğula.
Vətən dara düşübdü,
Üz tutun, mərd oğula.

Eləmi od ələndi,
Elimə od ələndi.
Üz qoydum torpağıma,
Göylərdən od ələndi.

Yol boyu qərənfeldi,
Xalıda, qərənfeldi.
Amandı, toxunmayın,
Şəhidlər qərənfeldi.

Əzizim, ay batanda,
Gəl bizə, ay batanda.
Sənə nəğmələr qoşum,
Ay canım, ay batanda.

Mən aşiq, sənə gülüm,
Süsən, sünbülə gülüm.
Əlim əlinə yetməz,
Bizə gəlsənə gülüm.

Əzizim, gecəyarı,
Olubdu gecə yarı.
Sevən sevənə yetə,
Gündüz yox, gecəyarı

.
Mən aşiq, bu yollara,
Bu düzə, bu yollara.
Mübarək qədəmlərin,
İz salsın, bu yollara.

Əzizim, ələ düşməz,
Gün keçər, ələ düşməz.
Gözüm gözüne həsrət,
Ötən gün ələ düşməz.

Mən aşiq, sənə canım,
Od tutub yanır canım.
Sənsiz bir heçəm indi,
Qalmayıb yarı canım.

Əzizim, niyə belə,
Sənsizəm niyə belə?
Vüsal yaman gen düşüb,
Bir sözlə, niyə belə?

Mən aşiq, sözə bəndəm,
Sevgili gözə bəndəm,
Bil, qəlbimi oxusan,
Yalan yox, düzə bəndəm.

Əzizim, gecə düşdü,
Gün batdı, gecə düşdü.
Səni bilmirəm canım,
Həsrət mənə görüşdü.

Əzizim, bağa sarı,
Ay baxır bağa sarı.
Könlüm qubar-qubardı,
Bir üz tut bağa sarı.

Əzizim, küsən oldum,
Dünyadan küsən oldum.
Kövrək könlüm qəm eylər,
Təqsiri səndən oldu.

Əzizim, gəlməz oldu,
Gözlədim, gəlməz oldu.
Səndən ürəyim dönüb,
Nə oldu, mənə oldu.

Əzizim, sına məni,
Lazımsa, sına məni.
Həsrətinə dözüüm yox,
Görəssən sına məni.

Əzizim, gəldi-gedər,
Bu gün də gəldi-gedər.
Bir də duyuc düşdüm ki,
Ömürdü, gəldi-gedər.

Əzizim, elə döndü,
Çay daşdı selə döndü.
Yar yarına çatanda,
Mənimki belə döndü.

Mən aşiq, sənə neynim,
Baxıb, dinsənə, neynim.
Demirəm dağlar aş, gəl,
Məni görsənə, neynim.

Əzizim çən düşəndə,
Könlümə sən düşəndə.
Günüm zülmətə dönür,
Sənsiz gün ötüşəndə.

Gecə düşdü, Ay yandı,
Ulduz yandı, ay yandı.
Vay fələk belin sınsın,
Ayrılıq nə yamandı.

Əzizim, qara baxtım,
Küllənib qara baxtım,
Şah taxtından düşmüşəm,
Bəs gedim hara, baxtım?

Mən aşiq, gülüm hanı,
Süsən, sünbülüm hanı?
Belə ömrü neylərəm,
Qoy gəlsin ölüm, hanı?

Əzizim, yalan-yalan,
Yoxluğun yalan, yalan.
Bu mənəm, havalı tək,
Saçımı yolan, yolan.

Mən aşiq oda gəldim,
Yanğılı oda gəldim,
Qərrib o tayda haylar,
Üz tutub, dada gəldim.

Əzizinəm, Vətən hey...
Dərdimə tən gələn hey...
Düşmən gözü kor olsun,
Bu dərdimə gülən hey...

Əzizim, Həkəriyə,
Yol gedər Həkəriyə,
Ağlamağa halım yox,
Dinməyin, köçəriyəm.

Əzizim, doğru mənəm,
Sən yalan, doğru mənəm.
Qəmə qənim kəsildim,
Bax qəmə, oğru mənəm.

Əzizim, Qubadlım hey...
Ər igid, nər atlım hey...
Obam pərən-pərəndi,
Arzusu qanadlım hey...

Əzizim, dilim-dilim,
Doğrandım dilim-dilim.
Düz sözün bəlasına,
Düşübdü dilim-dilim.

Əzizim, yad əlində,
Qalmışam yad əlində,
Könlüm qubar eyləyib,
Dinsizin dad əlindən.

Əzizim, Həkərimə,
Can qurban Həkərimə,
İgid yoxsa çatmağa,
Yol üstə kəhərim nə?

Əzizim, od əlində,
Qalmışam yad əlində,
Mənə yağı kəsilib,
Dad düşmənin əlindən.

Əzizim, gül açanda,
Bağçada gül açanda,
Ürəyim pərvazlanar,
Qönçələr gül açanda.

Əzizinəm, közə döndüm,
Od idim, közə döndüm.
Oğul dərdi çəkməkdən,
Sovulmuş düzə döndüm.

Əzizinəm, ay gecələr,
Qəmim səndə gecələr.
Könül həsrət oduyla,
Gecələrdə gecələr.

Əzizinəm, qanan hanı?
Sözümü qanan hanı?
Od oldum, kösöv oldum,
Halıma yanan hanı?

Mən aşiq, oğullara,
Göz qoydum oğullara.
Koroğlum, Nəbim hanı,
Əl çatmaz oğullara.

Əzizim, qərib eldə,
Ağlaram qərib eldə.
Əgər öləsi olsam,
Qoymayın qərib eldə.

Vətənə mən qurbanam,
Hər daşına qurbanam,
Yarası köz bağlayıb,
Ağrısına qurbanam.

Əzizim, seldi gələn,
O yandan seldi gələn.
Dağlarda gözüm qalıb,
Yiyəsiz seldi gələn.

Əzizim, el havası,
Qəribdi el havası,
Yollarda didərginəm,
Yox olub el havası.

Eh... yolum o yanadı,
Dərdimlə yan-yanadı,
Özüm yollar yorğunu,
Gümanım hayanadı?

Vətənim ağlar, ağlar,
Hər daşı ağlar, ağlar,
Qərib canım dil açıb,
Elə hey ağlar, ağlar.

Kor yolçuyam, yol üstə,
Dil deyərəm yol üstə.
El-obam əsir düşüb,
Qoyun ölüm yol üstə.

Əzizim, yal-yamaca,
Tamarzı yal-yamaca.
Xəstəyəm, əlacım yox,
Əl çatmır yal-yamaca.

Bayatım şirin-şirin,
Ağrılı, şirin-şirin.
Ağbirçəyim yol üstə,
Ağlayır şirin-şirin.

Əzizim, o tay məni,
Səsləyər o tay məni.
Bağ-bağçam qubar eylər,
Kimə bilər tay məni.

Dağ başında kəkotu,
Dərdə dərman kəkotu,
Yolum yaman kəsilib,
Dərəmmirəm kəkotu.

Bənövşəm qərib-qərib,
Boylanır qərib-qərib.
Elim yağıya qalıb,
Gülün kim dərib, dərib?

İTİRİLƏN YURD YERİ

(Bir pərdəli, dörd şəkilli pyes)

İştirak edənlər:

Qurban kişi – *kənd soveti sədri*

Eldar – *aqronom*

Sənəm – *Eldarın anası*

Gülzar – *Eldarın həyat yoldaşı*

Həcər – *Eldarın qızı*

Sadiq – *Məktəb direktoru*

Nazlı – *Sadiğın anası*

Dilərə – *Sadiğın yoldaşı*

Kərəm – *Sadiğın oğlu*

İntiqam, Səmayə – *Kərəmin sinif yoldaşları*

Mehralı – *kənd sakini*

Göyçə mahalının dağ kəndlərindən biri

Sənəm xalagilin həyəti. Həyətdə böyük tut ağacı. Ağacın altında uzun miz və oturacaq var. Birmərtəbəli ev, sol tərəfdə isə tövlə yerləşir. Səhərdir. Hələ hava tam açılmayıb. Sənəm xala başı alovlu tövlədən çıxır, çaşqın halda ora-bura var-gəl edir.

SƏNƏM – Ay başına dönüm, bu nə bələdi biz düşmüşük? Belə də dərd olar? (*Evə tərəf gedir.*) Gülzar, ay gəlin, dursana. A bala, gəl gör, başımıza nə müsibət gəlib!

GÜLZAR – (*Yuxulu-yuxulu qapıda görünür. Sənəm xalaya yaxınlaşır.*) Buy... ay ana, nə olub? Axı niyə özünü bu hala salırsan?

SƏNƏM – (*Üzünü tövləyə tərəf tutaraq.*) A qızım, o tövləyə göz gəzdir, bəlkə məni qara basır? A bala, gör mal-qara yerindədirmi? Ay Allah, kaş gördüklərim düz olmayaydı.

GÜLZAR – (*Qorxa-qorxa tövlənin qapısını açıb, içəri girir. Elə o saat da həyəcanlı səsi gəlir.*) Ay Allah, bu nə işdi biz düşdük! (*Qapının ağzında dayanır.*) Gör, başımıza nə gətiriblər? Burda düşmənin əli var.

Bu bələdan qan qoxusu gəlir, ay
ana, qan qoxusu gəlir!

ELDAR – (*Evdən çıxıb, arvadına tərəf gedir.*)
Ay qız, nə olub, səsini nə başına
almısan? Niyə qışqırırsan?

SƏNƏM – (*Əllərini dizlərinə vuraraq*) A
başına xeyir, nə olacaq. Belə başıma
daş salıb, evimin bərəkətini,
yavanlığını, mal-qaramızın hamısını
mundarlayıblar (*ağlayır*).

ELDAR – (*Anasına yaxınlaşır.*) Yaxşı, yaxşı
görək. Toxtasana. Bir məni əməlli-
başlı başa sal görüm, nə olub?

SƏNƏM – (*Tövləni göstərir.*) Ay oğul, get də,
get bir özün bax, gör nə olub? Bəlkə
kor olmuş gözlərim səhv görüb, a
başına dönüm!

ELDAR – (*tövləyə girir*) Ayə, bu nə
namərdlikdir ediblər. Demək, bu
evin başı papaqlısı yox imiş? Belə
çıxır ki, namusumuzu atmışıq ayaq
altına. (*Gülzara tərəf dönür*) Bu
qarasaqqallıların işidi. Bu gün mal-
qaramıza əl qatan, sabah evimizə
yol tapacaq.

GÜLZAR – (*Ərinə yaxınlaşır, ağlamsınaraq*)
Ay Eldar, bu işlərin axırı nə olacaq?
Bu hesabnan axırımız hara gedib
çıxacaq?

ELDAR – (*hirslə*) Ay rəhmətliyin qızı,
bilmirsən o daşnakların istədiyi
nədi? Bizim hamımızı, dədə-baba
yurdundan çıxarmaqdı. Budur
onların çalışdığı.

SƏNƏM – *(Əlini yelləyərək)*. Ay hay, qulaqlarının dibini görərlər. Mənim obama, ocağıma yiyələnmək istəyən hələ anasından olmayıb. *(Oğluna yaxınlaşır)*. Qocalığıma baxma bala, ölərəm, evimnən çıxmaram.

ELDAR – *(Anasını sakitləşdirir)*. Qadan alım, ay ana, hirslənmə. Qoy görək, neynəyirik. Dünən pinəçi Samvel mənə deyir ki, ara, hələ burdasan? İşlər xarapdı. Ara, vaxtında getsən, yaxşı olar. *(Fikirli-fikirli)* Bu köpə-yoğlu bilirmiş belə olacaq.

GÜLZAR – Görürsən də ay ana, beləcə, bağ-rımızı çatdadacaqlar.

SƏNƏM – *(Oturur yoğun kötüyün üstündə)*. Dilin-ağzın qurusun, a gəlin! Belə, çatdasın bizi istəməyənlərin bağı!

GÜLZAR – Görmürsən, nələrə əl atıblar. Onsuz da buralarda bir günümüz-rüzgarımız yoxdur. İndi də belə. Bir tikə halalca çörəyimizi harama döndəriblər.

ELDAR – Yaxşı, keçin evə. Gedim kənd sovetinə. Görək başımıza nə iş gəlir *(Eldar gedir. Bu vaxt Nazlı arvad hayla içəri girir)*.

NAZLI – A Sənəm, a bacı, bu nə işdi, başına gəlib? Eldarı gördüm. Yazıq balam, başı alovlu getdi. Dedi, a Nazlı xala, get onlara toxtaqlıq ver *(Sənəmə yaxınlaşır)*. Mən də gəldim.

SƏNƏM – Yaxşı elədin a bacı, gəl gör, bacılığın nə gündədi? Belini qırıblar Sənəmin.

NAZLİ – Ay Allah, günümüzü qara eləyənlərin evi yıxılsın!

SƏNƏM – A qarı, bəsdı, az qarğa. Qarğamağa verdiş edibsən. Axı min dəfə demişəm ki, heç kimi qarğama, düşər-düşməzi olar.

NAZLİ – *(Əlini ağzına aparıb, maddım-maddım Sənəmə baxır)*. Ta sənə sözüm yoxdu. Aaz, deyirsən elə durduğum yerdə yıxılıb ölüm?

SƏNƏM – A Nazlı, a başına dönüm, elə ölmək bu deyilmi? A rəhmətliyin qızı, gözümüz görə-görə günümüzü büküblər göy əskiyə. Allah versin bəlalarını, daha heç nə demirəm.

NAZLİ – Vallah, ağıllı arvadsan. Düz deyirsən. Qoy bəlasını, qurban olduğum, o göydəki Allah versin. *(Qapıya tərəf baxır)*. Yaxşı gedim. Gülzar, a qızım, səbirli ol, başına dönüm.

GÜLZAR – *(ağlamsınır)* Nazlı xala, deyirsən səbirli ol. Nə təhər səbirli olum ki, səhərin gözü açılmamış başımıza bu müsibəti açıblar.

SƏNƏM – Allah bundan betərindən saxlasın *(Gəlinə yaxınlaşır)*. Bəsdır, bala, darıxma. Get, samovara od sal. İndi Eldar da harada olsa gələcək. *(Gülzar mizin üstündəki samovarı*

götürüb, su ilə doldurur və ona od salır).

HƏCƏR – *(otaqdan çıxır.)* Nənə, sabahın xeyir!

SƏNƏM – Sabahın xeyir, a başına dolanım. Sabahın xeyir!

HƏCƏR – *(Fikirli)* Nənə!

SƏNƏM – Can nənə. Nədi, qurbanın olum?

HƏCƏR – Bilirsən, nənə bu gecə çox qarışıq yuxu görmüşəm e...

SƏNƏM – Nə yuxu, gözünə qurban?

HƏCƏR – Yuxuda görürəm ki, tövlədən Alagözün böyürtüsü gəlir. Qaçıram tövləyə sarı. Ay nənə, nə görsəm yaxşıdı? Alagözümü, qızılı inəyimi bir saqqallı mərdimazar şallaqlayır. Yazıq inək də adam kimi zarıyır. Ha istəyirəm yaxınlaşım, yaxınlaşa bilmirəm.

SƏNƏM – Bəs sonra nə oldu, bala?

HƏCƏR – Sonra da yuxudan oyandım. Vəssalam. *(Tövləyə tərəf baxır).* Gedim, Alagözümə bir baş çəkim.

GÜLZAR – *(Bayaqdan Həcərin söhbətini dinləyən Gülzar, qızının qabağını kəsir).* Getmə, qızım, getmə.

SƏNƏM – A bala, a gözümün işığı, getmə. Anan düz deyir.

HƏCƏR – *(Özünü itirir. Heç nədən baş açmadan).* Nəyi düz deyir? Niyə getməyim, heç nədən baş açə bilmirəm.

SƏNƏM – A bala, *(Həcərə yaxınlaşır)* belə, yuxun çin çıxıb e... çin! Taa yoxdu

Alagöz, o boz danan da, qara quzun da, dəlisov keçi də yoxdu, a qızım! Yıxdılar böyrü üstə, hamısını qırdılar.

HƏCƏR – (*həyəcanla anasına baxır*). Ana, nənəm düz deyir? (*Səbirsizliklə*) Tez ol, de görüm, nənəm düz deyir?

GÜLZAR – (*peşmanlıqla*). Düzdü, a qızım, düzdü.

HƏCƏR – (*Tövləyə yüyürür, tezliklə qayıdıb nənəsini qucaqlayır və hönkür-hönkür ağlayır*). Nənə, niyə belə olub axı? Onların təqsiri nə idi, ay nənə?

SƏNƏM – (*Həcəri yanında oturdur, saçlarını tumarlayır*). Mənim ağıllı balam, di bəsdı, ağlama. Ürəyimi qana döndərmə bala, sənə ağlamaq yaraşmaz.

HƏCƏR – Yox, ay nənə, yox. Qoy ağlayım. Qoy ürəyimi boşaldım. (*Bir an dayanır*). Nənə, bəlkə bu yuxudu, bəlkə hələ yuxudayam mən?

SƏNƏM – Ürəyinə nənən qurban, a bala, hamısı gerçəkdi, gerçək. Di bəsdı, ağlama. Sənə ağlamaq yaraşmaz. A başına dönüm, heç Göyçə gözəli, mərd Həcərin adını daşıyan ağlayarmı? Axı o, yurdumuzun ən qorxmaz qızı olub.

HƏCƏR – (*ağlaya-ağlaya*). Onun da Alagözünü boğsaydılar, boz danasını böyrü üstə yıxsaydılar, o da ağlayardı.

SƏNƏM – *(bir az sərt)*. Yox, ağlamazdı. Heç səsi də çıxmazdı.

HƏCƏR – *(Nənəsinə təəccüblə baxır)*. Bəs, neynəyərdi?

SƏNƏM – Neynəyərdi? A bala, bir az da başı uca gəzərdi. Amma ayıq olardı, düşməninini tanıyardı.

HƏCƏR – Sonra, bəs sonra?

SƏNƏM – Sonra, sonra cavabsız qoymazdı düşməninini, a qızım.

HƏCƏR – Yaxşı, bəs indi, mənim düşmənim kimdi? Kimdi qapımıza daş atan? Axı kimə neyləmişik, ay nənə?

SƏNƏM – Di bəsdi, tez ol, get üz-gözünü yu. Atan gəlib gözü yaşlı görməsin səni. Get, ağıllı balam, get.

Eldar, Qurban kişi, Sadıq həyatə girirlər.

SƏNƏM – Xoş gəlmisiz, a bala, gəlin, xeyirliyə gələsiz.

Qurban kişi – Sənəm arvad, sabahın xeyir! *(Tövləyə girir)* Hə... köpəy uşaqları, nə nadürüst iş görüblər.

SADİQ – Sənəm xala, nəvən Həcərin başına sadağa, fikir eləmə. Pis günün ömrü az olar. Dünən də Qara Mehralının evinə od vurub yandırılar.

HƏCƏR – Kim od vurub, Sadıq müəllim? Niyə yandırılar axı?

SADİQ – Kim od vuracaq, a bala, bu daşnaklar. Nə işdə günümüz var, nə evdə. Zəli kimi yapışıblar xirtdəyimizdən. Əl çəkmirlər ki, çəkmirlər.

HƏCƏR – Sadıq müəllim, yəni biz bacarmayacağıq onlarla? Yəni bu torpaq doğrudan da onlarındı?

QURBAN KİŞİ – *(Həcərə yaxınlaşır)* Yox, a bala. Bu torpaq var ha, özümü-zündü, vallah özümüzündü. (Əyilib torpaqdan bir ovuc götürür). Qurban olduğum bu torpaq bizə Ağ Aşıq, Alı, Ələsgər kimi böyük sənətkarlar verib.

HƏCƏR – Hələ, Həcəri demirsən, Qurban əmi.

QURBAN KİŞİ – Hə, bu oldu lap düz söz. *(Həcərin başına sığal çəkir)*. Həcərin gözəlliyinə, igidliyinə söz olammazdı, a qızım. *(Düşüncəli)*. Deyirlər onun mərdliyi, atlını atdan salarmış. Hansı bir igidə nəzər salsa, ayağının altından yer qaçarmış cavanın.

HƏCƏR – *(qürurla)* Mən də onun kimi olacam.

QURBAN KİŞİ – Elə ol bala, elə ol. Bəlkə siz bunlarla bacarasız. Biz çox yumşaq olmuşuq.

SƏNƏM – *(Üzünü Qurban kişiylə tutur)*. A Qurban kişi, xoşuna gəlməsə də, sənən bir söz soruşmaq istəyirəm axı.

QURBAN KİŞİ – Ay Sənəm bacı, bir söz nədi, lap onunu soruş.

SƏNƏM – Deyirəm, a Qurban kişi, bu yenidənqurmadı, nədi, axı bu nə olan şeydi?

- QURBAN KİŞİ – *(üzünü Eldara tutur)*.
Vallah, kəndimizin ağbirçəkləri də siyasətdən danışır. Allah axırından saxlasın. *(Sənəmə yaxınlaşır)*.
Yenidənqurma var ha... Bunların hamısı, a Sənəm bacı, bizə lazımlıdı. Yoxsa, lap paslanmışdıq.
- SƏNƏM – Belə sözümün kökü var e, kökü.
Vallah, bu yenidənqurmadı, aşkarlıqdı, nə bilim nə təhər deyirsiniz, bunlar olannan, vallah, elə bil hay-küy də, çaxnaşma da çoxalıb.
- QURBAN KİŞİ – Elədi, a Sənəm bacı, düz deyirsən. Bəs elə, yenidənqurma, aşkarlıq da budu da. Hər kəs öz sözünü deyə bilir.
- SƏNƏM – A qağa, mən sənnən razı. Amma bir şey pisdi ki, elə hamı nəşə deyir, nəşə istəyir. A başına dönüm, gör iş hara çatıb ki, bir-birinin torpağına göz dikiblər.
- QURBAN KİŞİ – Bax, bu lap haqq söz. Düz deyirsən, a Sənəm bacı.
- SƏNƏM – A balam, bu yenidənqurma demir ki, dəliyə yel var, əlinə də bel.
- QURBAN KİŞİ – *(gülür)*. Lap kökündən vurdun, ay arvad! Hamı sənin kimi fikirləşsəydi, nə var idi ki?
- ELDAR – Görürsən də Qurban əmi, lap siyasətçi olub gedib.
- SADİQ – Sənəm xala lap ağıllı söz deyir.
- QURBAN KİŞİ – Hə, ay oğul, işimiz çoxdu, gəl gedək.

SƏNƏM – Heç elə şey olar? (*Həcəri səsləyir*).

A bala, bir çay süfrəsi aç.

HƏCƏR – Hər şey hazırdı, ay nənə.

QURBAN KİŞİ – (*Həcərə baxır*). Sağ ol, bala.

Qalsın sonraya. Gəlib arxayın, çay da içərik,
çörək də yeyərik. Gedək, gedək
görək neyləyirik.

SƏNƏM – Sağ olun, Allah xatadan-bələdan
hamınızı uzaq eləsin!

İ Ş İ Q S Ö N Ü R

İİ ŞƏKİL

Sadiqqilin həyəti. Kərəm, Həcər, Səmayə, İntiqam həyətdə, ərik ağacının altındakı oturacaqda oturub ciddi söhbət edirlər.

KƏRƏM – Həcər, eşitmisən, deyirlər Bakıda Xalq Cəbhəsi yaranıb.

SƏMAYƏ – Onlar nə iş görəcəklər, a Kərəm?

KƏRƏM – Necə yəni, nə iş görəcəklər?

SƏMAYƏ – Demək istəyirəm ki, yəni, işlərinin adı nə olacaq?

İNTİQAM – *(Hirslənərək)*. Söz danışdı da. Aaz, onuncu sinfi qurtarırsan, amma savadsız adamlar kimi danışırısan.

HƏCƏR – Bəsdi, qızın üstüə düşmə. Onu başa sal. Hamı sənə kimi olmaz ki.

İNTİQAM – Pay atonnan, yoxsa sən də bilmirsən?

KƏRƏM – Yaxşı görək. Yaxın gəlin, mən başa salım.

HƏCƏR – Bax, bu başqa məsələ. Hə, danış, danış Kərəm.

KƏRƏM – Həcər, kəndimizdə bir ay bundan əvvəl, neçə ev var idi?

HƏCƏR – *(ah çəkərək)* Dərdimizi təzələmə, Kərəm. Qağamın canı haqqı,

yadıma düşəndə, ürəyim az qalır partlasın.

SƏMAYƏ – Üç yüz ev var idi, a Kərəm.

KƏRƏM – Bəs indi neçə ev qalıb?

İNTİQAM – (*dilxor*) Neçə ev qalacaq, iyirmi ev qalıb.

KƏRƏM – Bax, görürsən ki, iyirmi ev. Amma Xalq Cəbhəsi vaxtında yaransaydı, iyirmi yox, elə yüz ev qalardı.

SƏMAYƏ – Köməyimizə gələcəydi onlar?

KƏRƏM – Hə, gələrdilər. Xalqı toplayıb bir yerə, başa salardılar. Deyərdilər ki, ay Göyçəlilər, qan su yerinə axsa da, el-obanı tərk etməyin. Bu torpaq bizimdi. Ulularımız bizi bağışlamaz. Əl-ələ verin, bir olun. Qəriblik ağırdı, ağır.

İNTİQAM – Vallah düz deyirlər. Birlik olsa, dirrik də olar.

HƏCƏR – Kərəm, deyirlər Xalq Cəbhəsində əsl vətənpərvər oğullar olacaq.

SƏMAYƏ – Deyirəm, Həcər, indi gör anaları onlarla necə fəxr edəcək.

HƏCƏR – Tək analar niyə, elə biz də fəxr edəcəyik onlarnan.

İNTİQAM – Deyirəm, Kərəm, kaş bircə dəfə Bakıdakı mitinqdə iştirak edə biləydim. Öz qulaqlarımla eşitsəydim, nə yaxşı olardı?! Yoxsa qalmışıq tək-tənha. Səsimizə səs verən də yoxdu.

KƏRƏM – Yox, düz demədin. Bəs, elə o mitinq bizim səsimizə səs verməkdi də.

HƏCƏR – Uşaqlar, bu səhər bizə kim gəlsə yaxşıdı?

SƏMAYƏ - Kim gəlib ki, yoxsa yenə qarasaqqallılar?

HƏCƏR – Yox, ay qız, yox. Aşxen arvad gəlmişdi.

İNTİQAM – Pay atonnan, arvadda üzə bax e, bu boyda haqq-hesabdan sonra hələ evə də gəlir.

HƏCƏR – Hə, gəlib nənəmə deyir ki, axçı a Sənəm qarı, qorxmursan gəlip səni öldürərlər. Axçı, nə qədər gec deyil, gedin...

İNTİQAM – *(Əlini yelləyir)*. Ay-hay, elə o dedi, Sənəm nənə də getdi.

HƏCƏR – Nənəmə qurban olum, yaxşı verdi cavabını. Dedi, ay Aşxen, onsuz da ömrümə az qalıb. Öləndə də abırlı ölmək istəyirəm. O ki qaldı bu evə... bax ayağımın altındakı bu torpağa, lap arxayın ol. Ölərəm, heç kimə vermərəm.

SƏMAYƏ – *(maraqla)* Bəs, Aşxen nə dedi?

HƏCƏR – Nə deyəcək, qayıtdı ki, vuy astuvas, axçı, adamın bir qorxusu olmaz? Nənəm də qapını üzünə çırpıb, onu evdən qovdu.

KƏRƏM – Lap yaxşı eləyib. Deyirəm də, Sənəm nənədən yoxdu.

HƏCƏR – Qurban olum elimə, obama. Adam da dar gündə, dədə-baba yurdunu atar, gedər? Qəribliyin dadını bilməkdənsə, ölmək yaxşıdı.

Kərəm, Ağ Aşığın bir bayatısı var
e... eşitmisən?

KƏRƏM – Hansını deyirsən? Onun o qədər
bayatısı var ki...

HƏCƏR – Qulaq asın, deyim:

*Əzizim Göyçəyə mən,
Qurbanam Göyçəyə mən,
Viran qalsın Urumu,
Həsrətəm, Göyçəmə mən.*

Görürsən, nə yanıqlı yazıb.
Qəriblik yazdırıb bu bayatını ona.

KƏRƏM – Bax elə buna görə də bu
qarasaqqallılardı, kimlərdi
bilmirəm, heç kim bizi burdan
çıxarda bilməz.

SƏMAYƏ – Əlbəttə, çıxarda bilməz. Özləri
ölsün.

*Bu zaman həyət qapısı açılır. Sadıq
müəllim həyətdə girir. Uşaqlar onu görcək ayağa
qalxırlar.*

SADİQ – Salam, uşaqlar. Həyətdə niyə
oturubsuz? (*Kərəmə baxır*). Ay
oğul, evə niyə keçmirsiz? Daha
həyət-baca da sərinləşib, keçin evə.

İNTİQAM – Çox sağ olun, Sadıq müəllim, elə
bura da yaxşıdı.

SADİQ – Hə... nə götür-qoy eləyirsiniz?
(*İntiqama yaxınlaşır*) A bala, o
Qurgeni niyə o günə salmısan?
Günün bu vaxtında qorxmursan,
ay oğul?

KƏRƏM – Niyə qorxmalıdı ki, ay ata?

İNTİQAM – Sadıq müəllim, bə olar, mənim üzümə desinlər ki, rədd olun burdan, hələ ki gec deyil? Mən də durum tamaşa edirəm.

KƏRƏM – Ata, bilirsən nə deyirlər, o burnu əyri Qurgen var ha... deyir ki, hələ bu harasıdı, Qarabağı da alacağıq sizdən. Hirs vurdu başıma, dedim, boynunun ardını görsən, Qarabağı da görərsən.

SADİQ – Hə, iştahları pis deyil.

HƏCƏR – Sadıq müəllim, o düzdü ki, vaxtı ilə ermənilərə Qarabağda özümüz yer vermişik.

SADİQ – Düzdü qızım, düzdü. Başımıza nə gəlersə, alicənablığımızdan, ürəyi yumşaqlığımızdan gəlir.

İNTİQAM – (*Əsəbiləşir*). Gör ha, gör haralara əl atırlar. Onlara deyən gərək ki, axı Qarabağ necə olur ki, sizin olur?

SƏMAYƏ – Onlara nə var, bir də gördün ki, sabah dedilər, elə Üzeyir də, Bülbül də, Natəvan da bizimdi.

SADİQ – A qızım, əlacları olsa, onu da deyərlər.

HƏCƏR – Sadıq müəllim, görün nənələrimiz, babalarımız necə gözəl bayatı deyib:

*Əzizinəm Qarabağ,
Şəki, Şirvan, Qarabağ,
Aləm cənnətə dönsə,*

Yaddan çıxmaz, Qarabağ.

SADİQ – Afərin, qızım! Doğrudan da gözəl bayatıdı. Bu bayatını yaradan torpaq, heç vaxt yadlara qala bilməz.

İNTİQAM – Əlbəttə, qala bilməz!

SADİQ – (*Həyatə göz gəzdirir*). Anan hanı, ay oğul?

HƏCƏR – Bizdədilər, onlar da orada ürəklərini boşaldır.

SADİQ – Yaxşı, siz işinizdə olun, mən gedim (*o, evə girir*).

SƏMAYƏ – (*Kərəmə baxır*). Nə yaman fikrə getdin, a Kərəm?

İNTİQAM – (*Zərəfatla*). Yəqin, yenə ilham pərisi qonub başına, şer yazdırır ona.

KƏRƏM – (*bir az dalğın*). Düz deyirsən, vallah, düz sözdü. Bir qulaq asın, görün necədi?

*Xeyir-duam olub torpaq əzəldən,
Qarabağ seçilməz, seçmə gözəldən,
Necə ayrı düşsün, baxan göz, əldən,
Baxan gözüümüzdü, yaradan əllər.*

HƏCƏR – Nə yaxşı şerdi, a Kərəm! Doğrudan özün yazırsan?

KƏRƏM – Yox, özüm yazmıram.

SƏMAYƏ – Bəs kim yazır?

KƏRƏM – (*İntiqama baxıb gülür*). İntiqamın sözü olmasın, ilham pərim yazır.

İNTİQAM – Əə... Elə bilirsən ki, tək sənin başının üstündə fırlanır bu ilham pərisi. Bir gör mənim ilham pərim nə deyir? (*İntiqam ciddiləşir, üsyankar görkəm alır*). Bir qulaq asın:

*Haydı oğullarım, haydı bu yerdə,
Torpaq dilə gəlib, vaydı bu yerdə,
Dağını, daşını saydı bu yerdə,
Yersiz yer eylədi, yerli qaç, indi!*

KƏRƏM – Afərin, vallah əjdaha oğlansan. Bax, Xalq Cəbhəsinə sənin kimi oğullar lazımdı.

HƏCƏR – Elə sənin kimilər də lazımdı, a Kərəm!

SƏMAYƏ – (*İncik*). Bəs bizə nə olub? Elə bilirsən, Biz Xalq Cəbhəsinə yaramırıq?

İNTİQAM – (*Yarı zarafat, yarı ciddi*). Mən belə görürəm ki, elə hamımız Xalq Cəbhəsinə yarıyan uşaqlarıq. Vallah, düz sözümdü!

İ ş ı q s ö n ü r

III ŞƏKİL

*Səhərdir. Sənəm həyatda xəmir yoğurur.
Gülzar çay süfrəsi hazırlayır, əsəbi halda
samovarı mizin üstünə qoyur.*

SƏNƏM – *(gözaltı gəlinə baxaraq)* A qızım, səhər-səhər nə olub sənə? Yenə qaş-qabağını niyə düyünləmişən?

GÜLZAR – Nə olacaq, ay ana. Görmürsən, nə gündəyik. Nə gecəmiz var, nə gündüzümüz. Nə hayımıza hay verən var, nə də ki, dadımıza çatan.

SƏNƏM – A bala, səbrin olsun, adam səbirli olar.

GÜLZAR – *(əsəbi)*. Eh... ay ana, səbrin bir həddi var, ya yox? Nə qədər səbr eləmək olar?

SƏNƏM – A qızım, getmək istəyirsiniz, gedin. *(Bir az tutulur)*. Mənimlə işiniz olmasın. Mən sizi saxlayıb, eləmirəm ha...

GÜLZAR – Saxlayırsan, ay ana, saxlayırsan. Sən razılaşmadığından, Eldar da qalıb iki daşın arasında. Səni qoyub gedə bilmərik. *(Stəkanlara çay süzür)*.

SƏNƏM – A bala, hələ cavansan, səni qınamıram. Eldar məni qoyub gedə

bilmədiyi kimi, mən də bu kasıb
daxmamı qoyub gedə bilmərəm.

GÜLZAR – *(Evə tərəf baxır)*. Fağır uşaq bu il
instituta gedəcəkdi, o da qaldı belə.

SƏNƏM – Bu il olmasın, gələn il olsun, a
bala, niyə darıxırsan?

HƏCƏR – *(Otaqdan çıxır)*. Ana, dediklərinin
hamısını eşitdim. Sən heç narahat
olma. Allah qoysa, gələn il
girəcəyəm həkimliyə. Sonra da
gəlib kəndimizdə həkim
işləyəcəyəm.

GÜLZAR – Ay qız, camaat kənddən gedib
qurtarıb, sən də bəxtəvərlikdən da-
nışırsan.

HƏCƏR – *(inamla)*. Əvvəl-axır hamısı
qayıdacaq, görərsən.

GÜLZAR – *(pıçıltı ilə)*. Sən də nənən kimi
tutduğunu buraxmaq istəmirsən.

HƏCƏR – Ana, nənəmlə işin olmasın. Kaş,
hamı nənəmə oxşayaydı. Onda hər
şey yaxşı olardı.

GÜLZAR – Saqqallılar bizə vay tutanda sizə
deyəcəm...

HƏCƏR – Necə dilin gəlir belə söz deməyə.
(Evə gedir).

SƏNƏM – *(Yoğurduğu xəmiri parçaya büküb
mizin üstünə qoyur)*. Bəsdi a bala,
az höcətləş, əl-üzünü yu, gəl.
Samovarımız soyudu. *(Nazlı həyat
qapısında görünür)*.

NAZLI –A Sənəm, xəmirin hazırdımı?
Gəldim, sənə əl yetirim.

SƏNƏM – Gəl, gəl bizimlə bir qismət çörək kəs. Sonra durub təndiri odlayım.

NAZLİ – Nə deyirəm, gəl deyirsən, gəlim.

GÜLZAR – Yaxın otur, a Nazlı xala, sən Allah yaxın otur. (*Çayı süzüb, Nazlının qabağına qoyur*). Ay qız, Həcər, harda qaldın?

HƏCƏR – (*gəlir*). Gəldim, ay ana, gəldim!

NAZLİ – (*Üzünü Sənəmə tutur*). A Sənəm, mən bu uşaqlardan baş açmıram. Yığışırılar bizə, elə hey danışırılar, yazırılar. Vallah, hansı məssəbə qulluq eləyirlər, ayırd eləyə bilmirəm.

HƏCƏR – Vaxtı gələndə hər şeyi biləcəksən, a Nazlı nənə.

SƏNƏM – A pir olmuş, mənim balalarım pis işə qulluq eləməzlər. Arxayın ol.

NAZLİ – Arxayın olmağına arxayınam e... Deyirəm, xata-zad çıxmasın əllərindən.

HƏCƏR – (*Üzünü Nazlı arvada tutur*). Belə bir təhər danışırısan e. Silahımız-zadımız var ki, əlimizdən də xata çıxa?

NAZLİ – A bala, sözdü də deyirəm. (*Çaylarını içirlər. Gülzar süfrəni yığır*).

GÜLZAR – Ay ana, mən bir məktəbə baş çəkim. Görüm nə var, nə yox?!

SƏNƏM – Nə olacaq, a bala, iş yox, güc yox. İndi hamının dərdi-səri birdi. Hamı bir məssəbə qulluq eləyir. (*Ağır-ağır durub təndirə yaxınlaşır*). A bala, o odundan, çör-çöpdən bir az

yığ, təndirə od salım. (*Həcər təndirə odun, çör-çöp yığır, Sənəm təndiri qalayır*).

SƏNƏM – Buy, bu niyə yanmadı? (*Yenə təndirə od salır*). Bissimillah, axı bu niyə sönür?

NAZLİ – (*Yaxınlaşır*). Odu versənə, mən yandırım.

SƏNƏM – Buy, başıma xeyir. Əlli ildi bu təndirə od vururam. İndi nə oldu buna, niyə yanmasın axı?

NAZLİ – A bacı, dilim-ağzım qurusun. Bu iş xeyirliyə oxşamır.

SƏNƏM – Tfu sənin üzünə (*yerə tüpürür*). Min dəfə demişəm ki, söz deyəndə, bir götür-qoy elə, sonra danış.

HƏCƏR – Ay nənə, hirslənmə, gecədən yağış yağıb axı, ona görə də çətin yanır. (*Əlini nənəsinə uzadır*). Kibriti ver görüm, mən yandırım. (*Həcər kibriti əlinə alıb, neftli əskiyə çəkir. Maşa ilə ehmalca təndirə atır. Təndirdən alov çıxır. Sənəm yerə çöməlir*).

SƏNƏM – Allah sənə insaf versin ay qız, öldürmüşdün məni!

NAZLİ – Buy, Allah eləməsin, ölsün səni istəməyənlər.

SƏNƏM – (*həyəcanla*). Dilim-ağzım qurusun. Təndir yanmayanda, məndə ürək qalmadı. Ev başıma hərləndi. Elə bildim, evimin çırağı söndü, ocağım kösövləndi.

HƏCƏR – *(Nənəsini qucaqlayır)*. Heç qoyarammı ocağımız sönsün, ay nənə!

SƏNƏM – Bilirəm bala, bilirəm. Sən mənim oğul balamsan, bir dənəmsən.

NAZLI – A Sənəm, məni qınama. Elə mən də öz-özümən xoflandım. Belə, ürəyimə pis gəldi e, ay arvad!

SƏNƏM – Allah o qarasaqqallıların bəlasını versin. Ürək qoymayıblar bizdə. Nə yediyimizi bilirik, nə içdiyimizi. *(Sənəm xəmiri gətirir, yer rahlayıb başlayırlar işə)*.

İV ŞƏKİL

Gecədir. Sənəm çarpayıda uzanıb. Xəstədir. Gülzar, Eldar, Həcər onun yanında oturublar.

SƏNƏM – A bala, gedin yatın. Vallah yaxşıyam. Taa... ürəyim də ağrımır. Gedin dincinizi alın. (Bu vaxt qapının ağzında Nazlı görünür).

NAZLI – Olmasın xəstəlik, ay Sənəm. Dilarə ürəyimi qopartdı. Gəldi ki, ay arvad, nə yatmısan, bəs Sənəm xala xəstələnib. Heç bilmədim, yorğan-döşəkdən nə vaxt qalxdım. (*Gülzar Nazlıya yer göstərir*).

SƏNƏM – Yox, a bala, yanımda otur. Yoxsa hələ çox danışacaq.

NAZLI – (*Sənəmin yanında oturur*). Taa dinmərəm. Eləcə ağzıma su alıb oturacam yanında. (*Susur*). Bax belə.

SƏNƏM – (*Qayğı ilə Nazlının əlini alır əlinə. Gözləri dolur*). Deyirəm, nə yaxşı günlərimiz var idi, a Nazlı!

NAZLI – (*ah çəkir*). Allah qənim olsun günümüzü qara eləyənlərə!

SƏNƏM – Bax belə, Allahdan imdad istə, ay arvad. Allah bilən məsləhətədi. (*Oğluna baxır*). A bala, bu gecə keşikdə kim duracaq?

ELDAR – Narahat olma, ay ana, bu gecə Sadıqla Mehralı kişinin növbətidir.

SƏNƏM – Di, ay oğul, gedin, bir az da olsa, gözüünüzün acısını alın.

NAZLİ – Hə, ay oğul, düz deyir. Gedin, bir az da olsa, gözüünüzün acısını alın.
(*Eldarla Gülzar gedir. Həcər otaqda qalır*)

SƏNƏM – A qızım, sən niyə qaldın, a gözümün işığı? Get yat, yorğunsan.

HƏCƏR – Yox, heç yerə gedən deyiləm. Sən yatanda, mən də yatacam.

SƏNƏM – Di yaxşı, nə deyirəm. Otur, otur, başına dönüm. (*Nazlıya baxıb, fikrə gedir*). A Nazlı, belə darıxıram, yaman darıxıram, a bacı. Eləcə ürəyim bayatı ilə doludur. Gəlsənə, bir az bayatı çağıraq.

NAZLİ – (*kövrəlir*). Nə deyirəm a bacı, elə mənim də ürəyim qövr eləyir. İntəhası dinə bilmirəm.

SƏNƏM – (*Həcəri yanına çağırır*). Həcər, a bala, sən də qulaq as, dediyimiz bayatıları yığ sinənə, yadında saxla, bala!

HƏCƏR – (*Əyilib nənəsinin üzündən öpür*). Nənə, bu bayatıları ömrüm boyu ürəyimdə gəzdirəcəyəm.

SƏNƏM – Hə, bala, indi qulaq as!

*Əzizinəm daş yandı,
Torpaq dindi, daş yandı,
Dağlar, dağım ağırıldı,
Gözlərimdə yaş yandı.*

NAZLİ – (*doluxsunur, yanıqlı-yanıqlı dillənir*):
Əzizinəm, elə gəl.

*Qəriblikdən elə gəl,
Yağı, baxma elimə,
İmana gəl, dinə gəl.*

SƏNƏM – *(ah çəkir).*

*Əziziyəm, a Nazlı,
Gedən getdi, a Nazlı,
Bu torpaq, son mənzilim,
Burdan getməm, a Nazlı!*

NAZLI – *(Sənəmin əlini öpür):*

*Əziziyəm bu yurda,
Bu torpağa, bu yurda,
Elim, beləmi getdi,
Sahib varmı, bu yurda?*

*Bu vaxt Eldar, Gülzar, Qurban kişi,
Mehralı, Sadıq, Dilarə, Səmayə, İntiqam qapıdan
bir-bir otağa girirlər.*

QURBAN KİŞİ – *(ağır-ağır Sənəmə yaxınlaşır)*

*Əzizim oğul gəlsin,
Nakəs yox, oğul gəlsin,
Əlim-qolum bağlanıb,
Açmağa oğul gəlsin.*

MEHRALI –

*Əzizim, igid getdi,
El ötdü, igid getdi,
Bu vəfasız dünyadan,
Gör neçə, igid getdi.*

SƏNƏM – *(Həcər nənəsinin əlindən öpür)*

*Əzizinəm, dərd əhli,
Mən gəzirəm dərd əhli,
Bu kor olmuş gözlərim,
Görəmməyir dərd əhlin.*

DİLARƏ –

*Əzizim haray salın,
Yığılın, haray salın,
Ocaq sönür, közərir,
Amandı, haray salın!*

HƏCƏR –

*Mən aşiq nənələrə,
Ağbirçək nənələrə,
Nənəmin nəvəsiyəm,
Qurbanam nənələrə!
(Əyilib nənəsinin alnından öpür).*

İNTİQAM –

*Mən aşiq öz Göyçəmə,
Dəyməsin göz, Göyçəmə,
Bundan gözəl el varmı?
Vurğunam öz Göyçəmə.*

SƏMAYƏ –

*Əzizinəm, dərd mənim,
El gedib, bu dərd mənim,
Mən də elin qızıyam,
Ağlaram, bu dərd mənim.
(Səmayə başını Nazlı nənənin çiyninə qoyur.
Nazlı Səmayəni qucaqlayır).*

NAZLI –

*Əzizim çalın-çarpaz,
Çəkilib çalın-çarpaz.
Torpağa toxunmayın,*

Sinəmdi, çalın-çarpaz.

KƏRƏM –

*Mən aşiq bu torpağa,
Bu daşa, bu torpağa,
Vətən mənim dirəyim,
Qurbanam bu torpağa.*

SADİQ (irəli gəlir) –

*Əzizinəm qərib hey...
O tayda var qərib, hey...
Təbriz dağı azıymış,
Olduq burda qərib, hey...*

QURBAN KİŞİ –

*Mən aşiq mərd oğula,
Mərd igid, mərd oğula,
Vətən dara düşübdü,
Üz tutun mərd oğula.*

SƏNƏM –

*Eləmi od ələndi,
Elimə od ələndi,
Üz qoydum torpağıma,
Göylərdən od ələndi.*

ELDAR –

*Mən aşiq yurd yerinə,
Qayının yurd yerinə,
Ulular bağışlamaz,
Xor baxsaq, yurd yerinə.*

İ ş ı q s ö n ü r

S O N

MÜNDƏRİCAT

VƏTƏNƏ BAĞLI POEZİYA (<i>Vaqif Sultanlı</i>)	3
MÜƏLLİFDƏN	7
BAĞIŞLA, VƏTƏN, BAĞIŞLA	9
ŞƏHİDLİYƏ QOVUŞAQ	11
XOCALI GEDƏN GÜNDƏN	13
TORPAĞIMIZ ALINSA	15
ELİM HEY... ..	17
DÜNYA DÜZƏLMƏSƏ	19
CANIM VƏTƏN	20
QARABAĞ	22
İNSANLARDAN KÜSÜRƏM	25
GÖYLƏRDƏN BAXACAM	27
BƏLKƏ ONDA	28
AY ELLƏR	31
XOCALIM HEY... ..	32
YALAN CÖVLƏN EYLƏYİR	33
GÖZÜM BAXIR, KOR OLMAĞA	34
İNSAF VER, ALLAH	36
QİRMİZİ QƏRƏNFİL	37
YATMIŞDİM, AYILMIŞAM	38
NƏYİMƏ GƏRƏKDİ	39
YAMAN DƏYDİN DAŞA SƏN	40
HALAL OLSUN	41
KÖNÜL YAMAN SUSUB	42
BU DÜNYA DÜZƏLSƏ	43
ŞÜKÜR BU GÜNƏ	44
«MƏN»DƏN DÖNÜRƏM	45
DÜNYAM	46
HAQQIN DİLİ KƏSİLİR	47
SEÇƏSİYƏM, SEÇƏSİ	48
HƏSRƏTİN DAŞINI TÖKMÜŞÜK DAHA	49
NEYLƏYİM	50
VARLI HƏYƏTİN QARNI TOX İTLƏRİ	51
TƏRSƏ DÜŞÜB İŞLƏRİM	54
MƏNİ MƏNDƏN ALAN DÜNYA	55
ORALİYAM, ORALI	56
AĞLARAM	57
BU DÜNYA	58

DUYGULARIM.....	59
İNSAN OĞLU.....	60
GÖZÜM QALMAYIB	61
ODAM, SÖNMƏRƏM.....	62
YANAN DA SƏN, YAMAN DA SƏN.....	63
TALANDİ	65
ÖTƏN ÖTDÜ	66
UCU KƏLƏFLİ DÜNYA	67
MEYDAN MƏNİMDİ	68
ANAM, VAY DEMƏ, VAY DEMƏ.....	69
DƏRDİM DƏRDDİ	70
OD VAR.....	71
ÇATAN DEYİL	72
MƏHV EDƏYDİK.....	73
OĞUL VERİN.....	74
ANALAŞDİ BU TORPAQ	75
YA QİSMƏT	77
NƏĞMƏM, MƏNƏ HƏYAN DUR.....	78
BU OCAQDA QALANSİN	79
YOL ÜSTƏDİ, TƏKƏRİ YOX.....	80
TÜRKÜM MƏNİM.....	81
EY OĞUL... SƏN KİMSƏN	83
BİZİ ÇƏKDİN SİNAĞA.....	85
HAZİR OLAQ HƏR SAVAŞA.....	87
QƏRİB VƏTƏN.....	89
O QANLI GECƏ	90
ÖLƏN YOX, DİRİLƏN YOX.....	93
İNSAN OL.....	94
ANAM VƏTƏN	95
ÜMİDİM YOX.....	96
QAMÇISI YAMAN	97
AZADLIQ MEYDANI.....	99
MEYDAN HASARLANIB, QOÇ DÜNYASİDİ.....	100
GÖZ YUMUB, TORU ATDİN	101
DÜNYAMA QOVUŞACAM.....	102
DEYƏCƏYƏM, SÖZÜM NƏDİ.....	104
OYNA, A KÖNLÜM, OYNA.....	105
TANRİM, MƏNƏ KÖMƏK OL	106
TANRİM DA ƏLİMDƏN YORULUB, ALLAH.....	107
VƏTƏN	108

VƏTƏNİ SEVİN	109
MƏNİ QORXUDAN.....	110
A ÇADİR ŞƏHƏRCİYİM.....	112
QAÇQINAM	113
QƏM GÖRÜRƏM	114
NİGARAN GEDİRƏM	115
BU GECƏ.....	116
SÖZÜM DƏN-DƏN.....	118
DÜNYAM MƏNİM	120
QƏRİBLİKDƏ	121
XLOR VAR, XLOR.....	122
AY NƏSİMİ	125
BU DÜNYA	126
ARANIZDAN KÖÇƏN MƏN	127
İTİB MİZAN-TƏRƏZİ	128
YALANIYMIŞ.....	129
TANRIM, HÜNƏR VER MƏNƏ	130
BU GÜNDƏN	131
MƏN GEDİRƏM ÖLMƏYƏ.....	133
BU HARASIDI.....	134
KİLİDİNİ AÇMIRAM	135
SEVGİLİLƏR GÜNÜNDƏ.....	136
DÜNYANIN ÜZÜ BİLİNMƏZ	137
SON QOYULAR HƏYƏCANIMA	138
MƏNƏ GÜLƏYƏN DEMƏ.....	139
YOLLAR YARIDA.....	140
VƏTƏN, SƏNƏ QURBANAM	141
FƏRİZƏ, İLHAM SEVGİSİ.....	142
KÜSKÜN DÜŞMÜŞƏM.....	144
HAQQA SƏS VERƏK.....	145
KÖMƏK OL.....	146
ÖLÜM-İTİMLİ DÜNYA	147
KİM QORUYACAQ.....	148
QƏRİB YOLÇUYAM.....	149
OĞUL DOĞULDU	150
MƏN HAZIRAM ÖLMƏYƏ.....	151
GÖRÜŞƏCƏM.....	152
DÖRDLÜKLƏR.....	153
BAYATILAR	169
İTİRİLƏN YURD YERİ (Pyes)	185

Fəridə Hacıyeva
(*Hacıyeva Fəridə Məcid qızı*)

BAĞIŞLA, VƏTƏN, BAĞIŞLA

Bakı, “Adiloğlu” nəşriyyatı – 2004. 218 səh.

Çapa imzalanmışdır: 09.10.2004

Kağız formatı: 84x90 1/32

H/n həcmi: 6,8 ç.v.

Sifariş: 438

Sayı: 500

Kitab “**ADİLOĞLU**” MMC-nin mətbəəsində
hazır diapozitivlərdən istifadə olunmaqla
ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Ünvan: Bakı şəh., Ü.Hacıbəyov küç., 38/3
Tel.: 498-68-25; faks: 498-08-14